

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ

Analytická část

2019

SocioFactor s.r.o.

Dokument byl zpracován v rámci projektu „Strategie integrace cizinců ve městě Brně II“ podpořeného finančními prostředky z dotace ze státního rozpočtu na projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2019. Poskytovatelem prostředků ze státního rozpočtu na realizaci projektu je Ministerstvo vnitra České republiky. SocioFactor s.r.o. se podílel na projektu 10% finanční spoluúčastí a byl partnerem Statutárního města Brna – příjemce projektu.

Vydal SocioFactor s.r.o.

Daliborova 631/22, Ostrava – Mariánské Hory, 709 00

Vyšlo v roce 2019, 1. vydání

<http://www.sociofactor.eu>

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

Předmluva

Brno má být podle Vize a Strategie Brno 2050 městem, které svými koncepčními kroky neustále zvyšuje kvalitu života, dává lidem, firmám i institucím možnost podílet se na efektivní správě a citlivě pracuje se svými zdroji. Cílem strategie je využít potenciál města, které má být středoevropským centrem znalostní ekonomiky, prvotřídní vědy a výzkumu i kvalitní kultury a sportu a zároveň zůstat příjemným místem pro každodenní život, jež nabízí každému ze svých obyvatel vyvážený poměr pracovní kariéry a volnočasových aktivit. Brno má být městem, které je otevřené, odpovědné, ohleduplné, efektivní, diverzifikované, modulární a chytré. To předpokládá, že každý člověk, každá firma a každá instituce bude krokům města rozumět, bude moci sdílet jeho hodnoty a ovlivňovat jeho další vývoj. Vize vymezuje město v roce 2050 jako místo, které tvoří všichni lidé, a to bez rozdílu. Má být otevřené, tolerantní a sociálně soudržné. Nemá stavět nikoho na druhou kolej a má mimo jiné podporovat rovnost a vzájemný respekt mezi všemi svými obyvateli a být vstřícné k nově příchozím.

Tvůrcům vize je zřejmé, že pokud má být město atraktivním, ve kterém se dobře žije, městem sebevědomým, rozvíjícím se, přitažlivým pro život stávajících i nových obyvatel, městem kultivovaným, žijoucím s unikátní identitou a současně mezinárodním, s významným univerzitním a vědecko-výzkumným centrem v rámci střední Evropy, městem prosperujícím, dosahujícím excelence ve specifických oblastech výzkumu, vývoje a výroby, musí si vážit znalostí a zkušeností, svěžích inovací i technických řešení, přičemž se neobejde bez nových talentů i zkušených pracovníků a vědců. Mezi obyvateli má panovat soudržnost a vzájemná pomoc, čehož má být docíleno posilováním vzájemného respektu mezi různými skupinami obyvatel. To vyžaduje, aby k sobě lidé přistupovali se vzájemným respektem, důvěrou a bez obav k odlišnostem. Aspirace na mezinárodní město vyznačující se rozmanitostí a otevřeností k lidem z různých zemí, etnických skupin a kultur předpokládá respekt k odlišnosti, schopnost přijmout nové myšlenky a víru v dialog. Svojí tolerantností má Brno přitahovat cizince, kteří se chtějí podílet na rozvoji města, a díky promyšlené strategii má město zajistit jejich úspěšnou integraci do místní společnosti. Město si má udržet talentované cizince všech kategorií a vytvořit komplexní systém služeb a mechanismů ve veřejném a soukromém sektoru pro přijímání a integraci cizinců a posílit systém školství umožňující dětem cizinců se vzdělávat.

Cesta k naplnění vize bude dlouhá a bez ohledu na její představy, již dnes platí, že se město silně internacionalizuje. V praxi se projevující důraz na znalostní ekonomiku s významnou pozicí Brna v rámci středoevropského regionu vytváří podmínky pro ekonomický růst a rozvoj pracovních trhů, na jejichž pobídky reagují lidé z celého světa. Ti přichází na kratší či delší dobu žít do Brna. Imigrace se stala součástí dynamického rozvoje a ve městě pobývají cizinci, kteří jsou jeho obyvateli. Brno se postupně stalo jedním z nejvýznamnějších cílů imigrace v Česku a vykazuje značnou koncentraci cizinecké populace, stává se globálně dostupným a otevřeným. Vize města otevřeného, tolerantního a sociálně soudržného je velkou výzvou, možná mnohem větší, než si v současné chvíli dokážeme představit. K jejímu naplnění je potřeba formulovat promyšlenou a komplexní strategii, která se bude zabývat otázkou, zdali a jak přistoupit k integraci cizinců na úrovni města Brna. Město by mělo být tím, co lidi spojuje, nikoliv odděluje.

Shrnutí: základní fakta o cizincích

- V okrese Brno-město pobývaly na konci roku 2017 více než tři pětiny cizinců (63,3 %) z celkového počtu cizinců v Jihomoravském kraji. Ke konci roku 2018 se tento údaj změnil jen nepatrně (63,7 %). Jednalo se o meziroční nárůst o 2 336 osob (29 717 cizinců v Brně-městě k 31. 12. 2017 a 32 053 cizinců k 31. 12. 2018). (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2018) K 30. 6. 2019 přibýlo v Brně-městě 224 osob, jedná se tedy o nárůst o 0,7 %. (CZSO; Předběžné údaje zveřejňované ředitelstvím cizinecké policie ČR k 30. 9. 2019).
- Na konci roku 2017 na území Brna-města pobývalo 29 717 cizinců (včetně občanů EU), zatímco k 31. 12. 2013 dosahoval počet cizinců 23 045 osob. Za celé sledované období (1996–2018) došlo k poklesu cizinců pouze ve třech případech. V roce 1999 se jednalo o úbytek 40 osob. V letech 2000 a 2010 se jednalo oproti předcházejícím rokům o rozdíl 776 a 161 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018)
- V rozmezí let 2013–2017 pozorujeme nárůst počtu cizinců v Brně-městě mezi jednotlivými lety, a to v řádu několika stovek osob. Trvalý růst počtu cizinců zaznamenáváme od roku 2013, dokonce roku 2017 se počet cizinců zvýšil o 29 % (celkem na 29 717 cizinců včetně osob z EU). Do konce roku 2018 se počet cizinců ze všech zemí včetně EU v Brně-městě zvýšil na 32 053 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018) Na konci listopadu roku 2019 se počet cizinců ze všech zemí včetně EU v Brně-městě zvýšil na 32 943 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 11. 2019) Za poslední dva roky se tedy jedná o nárůst cizinců ze všech zemí včetně EU v Brně-městě o 3 226 osob.
- Cizinci tvořili na konci roku 2017 téměř 8 % obyvatel Brna-města. Na konci roku 2018 tvořili cizinci stále okolo 8 % obyvatelstva města Brna (jedná se o 32 053 osob z celkového počtu 380 681 obyvatel Brna-města). (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2017 a 2018; CZSO; Obyvatelstvo k 31. 12. 2018) Mezi všemi cizinci žijícími v roce 2018 v Brně-městě (ze zemí EU a zemí mimo EU k 30. 6. 2018) byli nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (7 176 občanů). Za nimi následovali občané Slovenska (6 360 občanů) a s větším odstupem i občané Vietnamu (2 786 občanů). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 30. 6. 2018). Na konci června 2019 byli v Brně-městě opět nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (7 754 osob), Slovenska (6 575 osob) a Vietnamu (2 742 osob). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 6. 2019)
- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 v mateřských školách evidováno 479 cizinců. Z celkového počtu všech dětí v mateřských školách tak tvořili necelá 4 %. Ve školním roce 2018/19 bylo v mateřských školách celkově evidováno 500 cizinců.

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

Z celkového počtu všech dětí v mateřských školách stále tvořili necelá 4 %. V mateřských školách byly ve školním roce 2018/19 především děti s trvalým typem pobytu. Až na 57 cizinců mělo 443 dětí trvalý pobyt. Cizinců s přechodným pobytem bylo 44, azylantů 13. Dívky tvořily 51,3 %, což je o 1,7 % méně ve srovnání s předešlým rokem. 48,7 % tvořili chlapci. Mezi tři nejčastější státní občanství těchto cizinců patří vietnamské (116 dětí), ukrajinské (110 dětí) a slovenské (86 dětí). Oproti minulému školnímu roku se jedná o nárůst v řádu pouze několika dětí. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 v základních školách evidováno 1 034 cizinců, z celkového počtu všech žáků v základních školách tvořili přibližně 3 %. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 byla situace podobná, žáků přibýlo oproti předešlému roku 79 (celkových 1 113 žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 na středních školách evidováno 578 cizinců, což představovalo 2 % žáků všech středních škol. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 se jedná o 615 žáků-cizinců, což představovalo 2,4 % žáků všech středních škol. Jedná se o meziroční nárůst v řádu 37 osob. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Vysoké školy s místem výuky v okrese Brno-město ke konci roku 2017 evidovaly 62 239 studentů, 21 % z nich tvořili cizinci (13 003 osob). Mezi studenty-cizinci vévodili státní občané Slovenska, kteří tvořili tři čtvrtiny všech zahraničních studentů (75 %, 9 815 studentů). Druhým nejpočetněji zastoupeným státním občanstvím bylo státní občanství Ruska (5 %, 586 studentů) a třetím Ukrajiny (3 %, 449 studentů). V akademickém roce 2018/19 evidovaly Vysoké školy s místem výuky v okrese Brno-město 61 256 studentů, z čehož 21,7 % tvořili cizinci (13 320 osob). Jedná se tedy o téměř jednorázový meziroční nárůst studentů-cizinců. Veřejné školy navštěvovalo 97 % cizinců (13 004 osob) a zbylá 3 % navštěvovala školy soukromé (316 osob), což procentuálně odpovídá hodnotám za předcházející akademický rok 2017/18. Mezi studenty vysokých škol, kteří jsou cizinci, byla v tomto roce více než polovina mužů (52 %, 6 928 mužů) a téměř polovina žen (48 %, 6 392 žen). (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2018/19)
- Podle dat Úřadu práce ČR dosahoval počet cizinců registrovaných Úřadem práce v okrese Brno-město k 31. 12. 2017 nejvyššího dosaženého magisterského a vyššího vzdělání 8 796 osob. Podíl těchto nejvýše vzdělaných osob činil přibližně čtvrtinu osob registrovaných úřadem práce. V polovině roku 2019 dosahuje počet těchto osob 10 236. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Na konci roku 2017 bylo úřadem práce v Brně-městě registrováno 34 714 cizinců, přičemž více než sedm desetin z nich představovali cizinci ze zemí EU/EHP či Švýcarska (71 %, 24 756 osob), více než dvě desetiny tvořili cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (21 %, 7 374 osob) a necelou desetinu zastupovali cizinci s povolením (8 %, 2 584 osob). Na konci roku 2018 bylo registrováno 38 951 cizinců, přičemž více než sedm desetin z nich

představovali cizinci ze zemí EU/EHP či Švýcarska (70 %, 27 219 osob), více než dvě desetiny tvořili cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (21 %, 8 246 osob) a zbylou necelou desetinu zastupovali cizinci s povolením (9 %; 3 486 osob). Mezi cizinci registrovanými úřadem práce početně převažovali muži, kterých byly téměř dvě třetiny (61,2 %, 23 854 osob), žen bylo více než třetina (38,8 %, 15 097). Na konci června 2019 bylo registrováno 40 643 cizinců, přičemž 70 % z nich představovali cizinci ze zemí UE/EHP či Švýcarska (27 378 osob), 21 % tvořili cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (8 248 osob) a zbylých 9 % zastupovali cizinci s povolením (5 017 osob). Mezi cizinci registrovanými úřadem práce početně převažovali muži, kterých byly téměř dvě třetiny (61,8 %, 25 129 osob), žen byla více než jedna třetina (38,2 %, 15 514). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

- Na konci roku 2017 bylo v okrese Brno-město registrováno 4 180 cizinců s živnostenským oprávněním. V druhé polovině roku 2019 (k 30. 9. 2019) se jednalo o 4 474 cizinců. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Na konci roku 2017 dosáhly více než dvě třetiny cizinců registrovaných úřadem práce vzdělání s maturitou a vyššího (67 %, 23 187 osob). Vzdělání základního, nižšího středního nebo středoškolského s výučním listem dosáhla třetina (33 %, 11 507 osob). Na konci roku 2018 (údaj k 31. 12. 2018) dosáhlo vzdělání s maturitou a vyššího 25 465 osob. Vzdělání základního, nižšího středního nebo středoškolského s výučním listem dosáhla více než třetina (34 %, 12 839 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Ke konci roku 2017 bylo evidováno podle kategorií CZ-ISCO nejvíce cizinců v kategorii druhé – specialisté (9 463 cizinců), dále pak v kategorii deváté – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (8 542 cizinců). Třetí nejpočetnější kategorií byla kategorie třetí – techničtí a odborní pracovníci (3 776 cizinců). Tento trend se v dalších letech nezměnil. Na konci roku 2018 se jednalo o 10 358 cizinců-specialistů (meziroční nárůst o 895 osob), 9 255 cizinců v kategorii pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (meziroční nárůst o 713 osob) a 4 450 cizinců v kategorii technických a odborných pracovníků (meziroční nárůst o 674 osob). Na konci roku 2019 se jednalo o 10 744 cizinců-specialistů (meziroční nárůst o 386 osob), 9 471 cizinců v kategorii pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (meziroční nárůst o 216 osob) a 4 577 cizinců v kategorii technických a odborných pracovníků (meziroční nárůst o 127 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Odhad počtu cizinců pocházejících z třetích zemí v okrese Brno-město, kteří jsou sociálně vyloučení nebo sociálním vyloučením ohroženi (k 31. 12. 2014), se pohybuje v rozmezí 1 500 až 2 000 osob (SPSZ města Brna pro období 2016–2019) a tedy nad hranici deseti procent.

Obsah

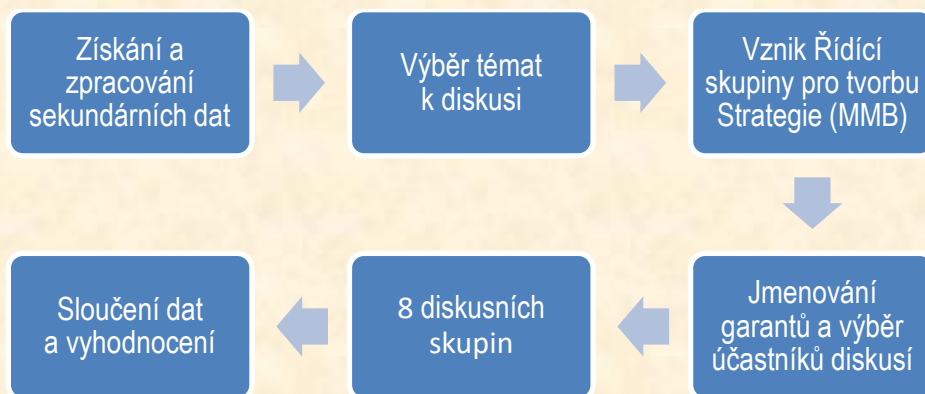
Předmluva.....	3
Shrnutí: základní fakta o cizincích.....	4
Úvod: od domněnek k datům	8
1.1 Struktura zprávy a poděkování	9
Cizinci ve městě: základní fakta	10
2.1 Kdo je cizinec?	10
2.2 Cizinci v krajích a okresech v ČR (31. 12. 2018)	11
2.3 Cizinci v Brně-městě.....	12
2.4 Cizinci podle pohlaví a věku	13
2.5 Cizinci podle státní příslušnosti	15
2.6 Vybrané demografické události cizinců	19
Vzdělávání dětí cizinců do 18 let věku – vzdělávání na MŠ, ZŠ a SŠ.....	20
3.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	25
Vzdělávání dospělých cizinců a kvalifikovaní cizinci v Brně	27
4.1 Vzdělávání dospělých cizinců – vysoké školy.....	27
4.2 Vysoce kvalifikovaní cizinci a expatrioti	29
4.3 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	32
Vzájemná komunikace a řízení diversity	34
5.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	35
Rozvíjení vzájemných vztahů.....	36
6.1 Výsledky Analýzy sociálních sítí cizinců ze třetích zemí na území města Brna (2018).....	37
6.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	38
Prevence negativních sociálních jevů a dopadů migrace.....	39
7.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	40
Ekonomická soběstačnost cizinců	42
7.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	48
Zdraví jako hodnota	50
7.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	54
Bydlení a veřejný prostor	55
8.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018	58
Klíčové dokumenty.....	59
SWOT analýza.....	60
Mapa místních aktérů integrace	72
Seznam grafů.....	73
Seznam tabulek	73
Seznam map.....	74

Úvod: od domněnek k datům

Téma migrace se stalo novou veřejnou agendou, která překročila hranice expertních světů. Během téměř tří polistopadových dekád bylo stále zřejmější, že se Česká republika řadí k zemím s kladným migračním saldem. S některými výjimkami a poklesy platí, že počty cizinců v Česku stoupaly a v roce 2017 překročily hranici půl milionu osob. Imigrace se Brnu nevyhýbala, právě naopak. Město se stalo jedním z významných cílů, které přitahuje různorodé kategorie pracovních migrantů. Tzv. migrační krize otevřela diskusi o otázkách migrace, která se stala zcela veřejnou a politickou. V průběhu diskusí a utváření veřejných politik a lokálních integračních politik zjišťujeme, jak máme k dispozici zoufale málo dat a údajů o předmětu našich diskusí – o cizincích samotných. Naplnění vizí města Brna jako mezinárodního a soudržného se neobejde bez věcné diskuse ohledně formování smysluplných a efektivních strategií a politik, které budou reagovat na přítomnost cizinců ve městě a současně se zabývat kvalitou života všech obyvatel. Takovéto strategie ale nelze vytvářet na základě domněnek a přesvědčení. Musí vycházet ze znalostí a poznání, které se opírají o fakta a data. V zahraničí je takováto politika označována jako politika evidence. Zakládá se na přístupu, který zdůrazňuje důležitost vědeckých poznatků, které jsou dosaženy díky použití metodologie, a jejich následné uplatnění při tvorbě politik.

Prvním krokem ke smysluplné strategii a zajištění této „evidence“ je shrnutí základních dat a faktů o cizincích. Následující text přináší shrnutí nejdůležitějších dat a faktů. Vznikly na základě vyhodnocení dvou klíčových zdrojů. Prvním byly statistické zdroje Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví, Policie ČR, Úřadu práce ČR a mnohé další. Druhým byli experti, kteří se při svém působení setkávají s cizinci a v rámci diskusních skupin se podělili o své zkušenosti a znalosti. V rozmezí dubna až června roku 2018 byly vybírány témata pro diskuse na základě průběžně získávaných sekundárních dat, sestaveny anotace a proběhla příprava diskusních skupin. V červnu a červenci roku 2018 vznikala na Magistrátu města Brna Řídící skupina pro tvorbu Strategie, která následně jmenovala guaranty skupin, s jejichž pomocí byli do diskusních skupin zváni experti z různých oblastí. Poté proběhlo osm moderovaných skupinových rozhovorů, kterých se účastnilo více než 80 účastníků. Jejich výsledky byly začleněny do kontextu průběžně zpracovávaných sekundárních dat.

Obrázek 1: Schéma postupu tvorby dat

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

V roce 2019 došlo k restrukturalizaci diskusních skupin, proběhlo 10 skupinových setkání a počet účastníků moderovaných diskusí se rozrostl na 143 účastníků.

1.1 Struktura zprávy a poděkování

Struktura zprávy Data a fakta o cizincích v Brně shrnuje výsledky analýzy sekundárních statistických dat o cizincích žijících ve městě a proběhlých diskusních skupin. Klíčovým prvkem bylo zapojení zmíněných diskusních skupin, jejichž cílem bylo vytvořit prostor pro názory významných aktérů v dané oblasti a vymezit si cíle a směřování strategie a prioritní oblasti.

Výsledky jsou řazeny podle jednotlivých témat, přičemž byly vybrány taková data, která jsou pro dané téma nejdůležitější. Cílem bylo předložit zprávu v přehledné podobě a zdůraznit klíčová zjištění nezbytná pro vytvoření strategického dokumentu, která jsou v závěru textu shrnuta do doporučení pro jednotlivé oblasti strategie.

Děkujeme všem, kteří se zapojili do diskusních skupin a neváhali se podělit o své zkušenosti a názory, členům řídicí skupiny, garantům, moderátorům, poskytovatelům statistických dat a pracovníkům magistrátu.

Cizinci ve městě: základní fakta

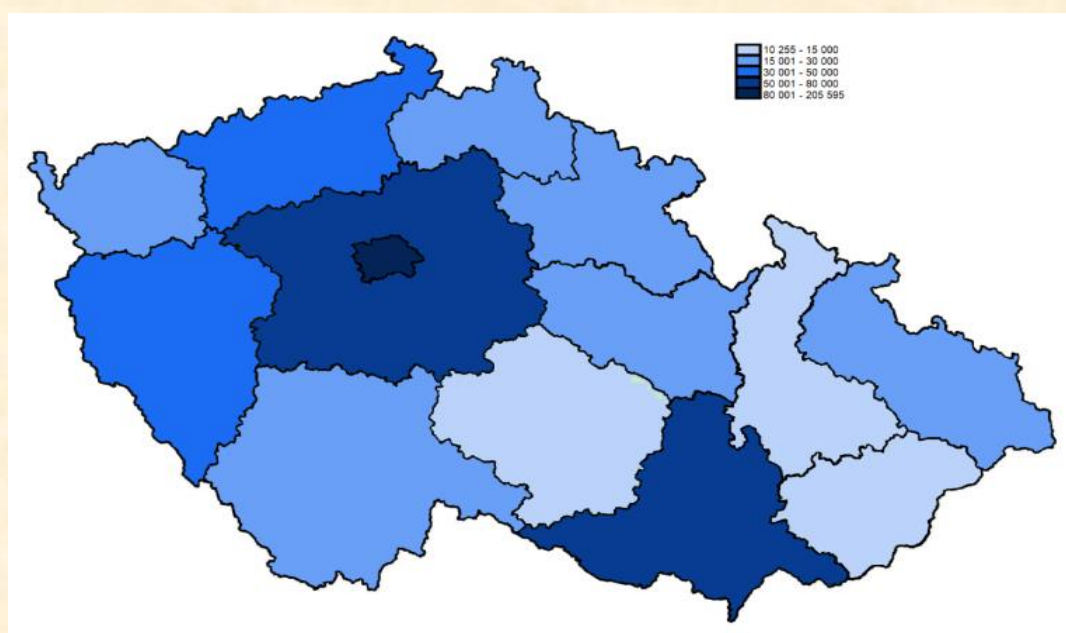
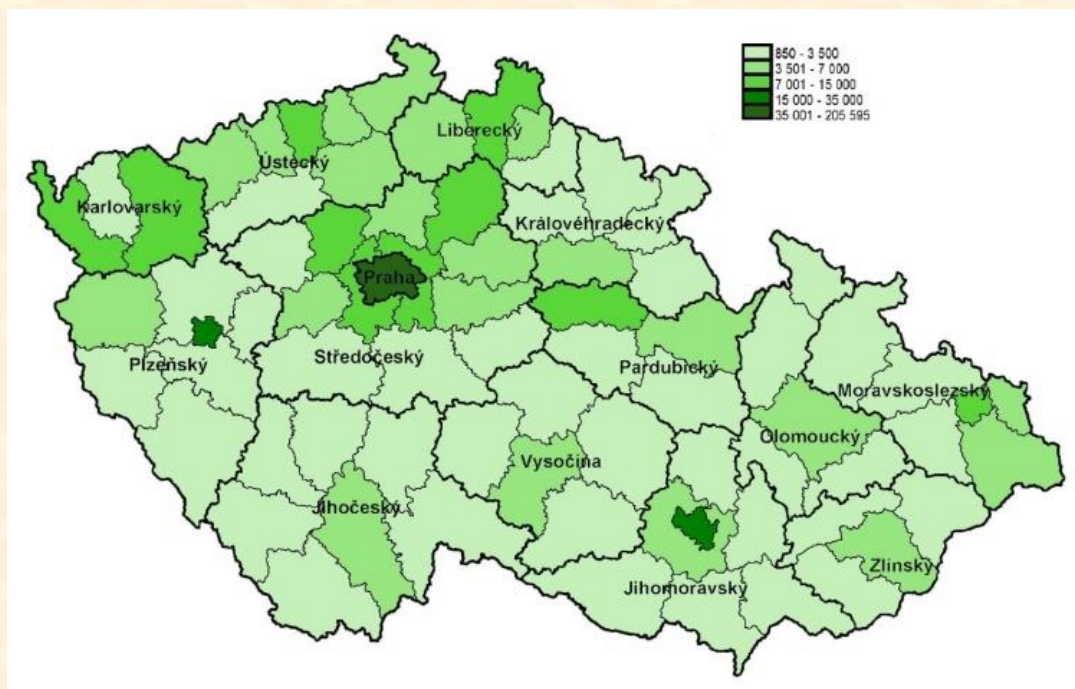
V této kapitole je nejdříve vymezeno, kdo je cizincem. Následně jsou uvedena základní přehledová data o cizincích žijících v okrese Brno-město.

2.1 Kdo je cizinec?

- Vymezení cizince je ukotveno v české legislativě (zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky), řídí se jím i metodiky statistického vykazování počtu cizinců na území Česka.
- Za cizince je považována fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, dále osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není českým státním občanstvím.
- Užší vymezení cizince vycházející z legislativy odkazuje k imigraci, která má mezinárodní charakter, a k imigrantům, kteří přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru. Jeho součástí tudíž nejsou např. turisté, krátkodobě pobývající osoby (návštěva přátel, sportovní události, kratší léčba v lázních), ani ti, jejichž pobyt je sice dlouhodobý, ale nedisponují potřebným povolením k pobytu (jsou „ilegální“).
- Zákon rozlišuje následující tři dílčí kategorie cizinců pobývajících v Česku. Jsou to a) občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska (zkráceně občané EU a jejich rodinní příslušníci), b) občané zemí mimo EU (tzv. občané ze „třetích zemí“) a c) ostatní cizinci (bez ohledu na státní příslušnost).

2.2 Cizinci v krajích a okresech v ČR (31. 12. 2018)

Mapa 1: Cizinci v krajích ČR, 2018

- Mezi tři kraje s nejvyšším počtem cizinců patřily na konci roku 2017 hlavní město Praha (195 068 cizinců), Středočeský kraj (69 096 cizinců) a na třetí pozici i Jihomoravský kraj (46 574 cizinců). (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2017) Na konci roku 2018 byla situace podobná: u hlavního města Prahy došlo k meziročnímu nárůstu o 10 527 osob (celkem 205 595 cizinců), u Středočeského kraje o 7 297 osob (celkem 76 393 cizinců) a v Jihomoravském kraji se počet zvýšil o 3 777 osob (celkem 50 351 cizinců).

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

(CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2018) Rovněž k 30. 9. 2019 patřily mezi kraje s nejvyšším počtem cizinců hlavní město Praha (207 026 osob) s meziročním nárůstem o 0,7 % (1 431 cizinců), Středočeský kraj (80 812 osob) s meziročním nárůstem o 5,8 % (4 419 cizinců) a Jihomoravský kraj (51 770 osob) s meziročním nárůstem o 2,8 % (1 419 cizinců). (CZSO; Předběžné údaje zveřejňované ředitelstvím cizinecké policie ČR k 30. 9. 2019)

- V okrese Brno-město pobývaly na konci roku 2017 více než tři pětiny cizinců (63,3 %) z celkového počtu cizinců v Jihomoravském kraji. Ke konci roku 2018 se tento údaj změnil jen nepatrně (63,7 %). Jednalo se o meziroční nárůst o 2 336 osob (29 717 cizinců v Brně městě k 31. 12. 2017 a 32 053 cizinců k 31. 12. 2018). (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2018) K 30. 6. 2019 přibylo v Brně-městě 224 osob, jedná se tedy o nárůst o 0,7 %. (CZSO; Předběžné údaje zveřejňované ředitelstvím cizinecké policie ČR k 30. 9. 2019)
- V roce 2009 došlo v Jihomoravském kraji k nárůstu počtu cizinců ze zemí mimo EU (25 530 cizinců). Následoval pokles v řádu stovek osob, který se zastavil až v roce 2014. V letech 2015 až 2017 došlo k nárůstu počtu cizinců mimo EU. Na konci roku 2017 jich na území JMK žilo 26 580, což představuje 57,1 % všech cizinců ze třetích zemí v kraji. (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2017) Na konci roku 2018 žilo na území Jihomoravského kraje 29 117 cizinců ze zemí mimo EU, což činí 57,8 % všech cizinců v kraji. Zaznamenáváme 6,1% meziroční nárůst cizinců ze třetích zemí. (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2018)

2.3 Cizinci v Brně-městě

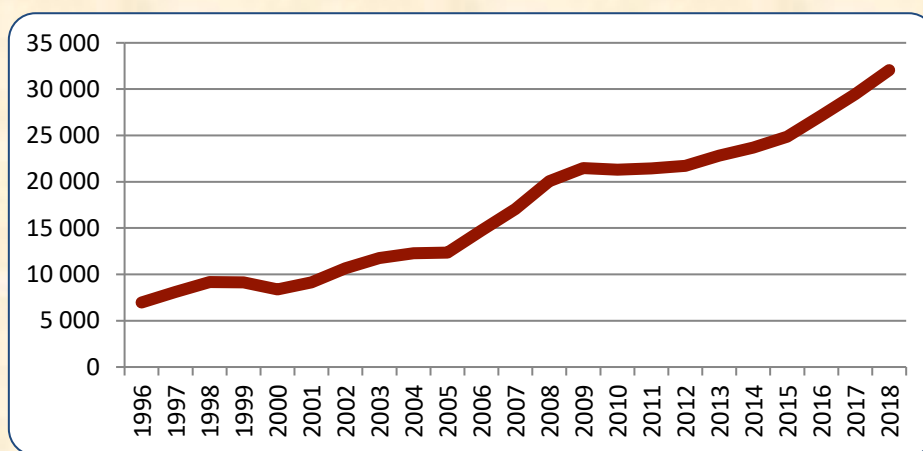
- Počet cizinců v Brně-městě v čase narůstá a to ročně v průměru o několik stovek až dvou tisíc osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 1996-2019)
- Na konci roku 2017 na území Brna-města pobývalo 29 717 cizinců (včetně občanů EU), zatímco k 31. 12. 2013 dosahoval počet cizinců 23 045 osob. Za celé sledované období (1996–2018) došlo k poklesu cizinců pouze ve třech případech. V roce 1999 se jednalo o úbytek 40 osob oproti roku předešlému, stejně jako v letech 2000 a 2010, kdy se se oproti předcházejícím rokům 1999 a 2009 jednalo o rozdíl 776 a 161 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018)
- V rozmezí let 2013–2017 pozorujeme nárůst počtu cizinců v Brně-městě mezi jednotlivými lety, a to v řádu několika stovek osob. Trvalý růst počtu cizinců zaznamenáváme od roku 2013, do konce roku 2017 se počet cizinců zvýšil o 29 % (celkem na 29 717 cizinců včetně osob z EU). Do konce roku 2018 se počet cizinců ze všech zemí včetně EU v Brně-městě zvýšil na 32 053 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018) Na konci listopadu roku 2019 se počet cizinců ze všech zemí včetně EU v Brně-městě zvýšil na 32 943 osob. Do listopadu 2019 se tedy jedná o nárůst cizinců ze všech

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

zemí včetně EU v Brně-městě o 3 226 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 11. 2019)

- V roce 1996 statistiky ČSÚ udávají 6 967 cizinců (nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR), do konce roku 2017 se pak počet cizinců zvyšuje na 29 717. V roce 2018 se počet cizinců zvýšil na 32 053 a ke konci listopadu 2019 na 32 943 osob. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018 a k 30. 11. 2019)
- Cizinci tvořili na konci roku 2017 téměř 8 % obyvatel města. Na konci roku 2018 tvořili cizinci 8,4 % obyvatelstva ve městě (jedná se o 32 053 osob z celkového počtu 380 681 obyvatel Brna-města). (CZSO; Cizinci podle státního občanství, územní srovnání k 31. 12. 2017 a 2018; CZSO; Obyvatelstvo k 31. 12. 2018)
- V Brně-městě pobývali k 31. 12. 2017 cizinci ze 148 států. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2017; data k 31. 12. 2017) K 31. 12. 2018 se jednalo o cizince ze 153 států. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018) Podle dat k listopadu 2019 se tato situace nezměnila. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 11. 2019)

Graf 1: Cizinci v Brně-městě v letech 1996-2018

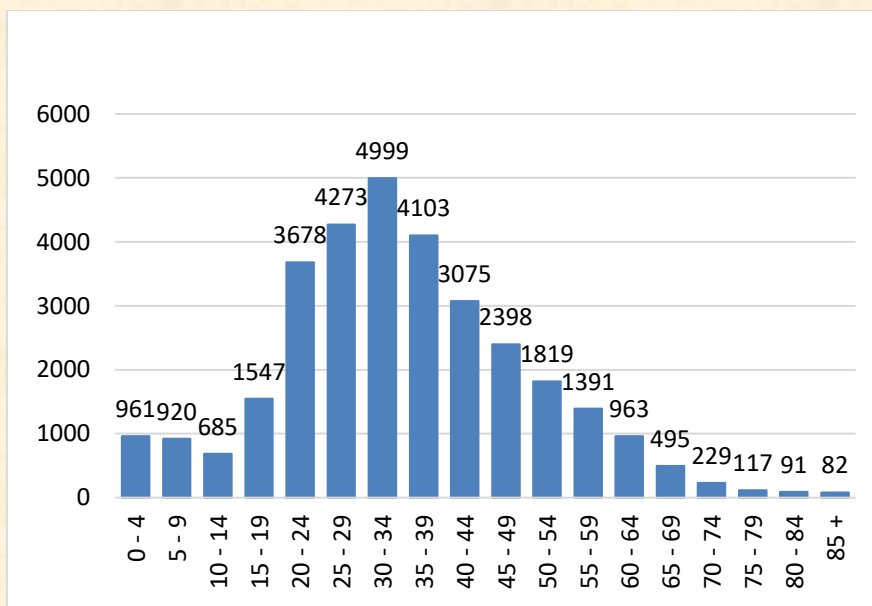

2.4 Cizinci podle pohlaví a věku

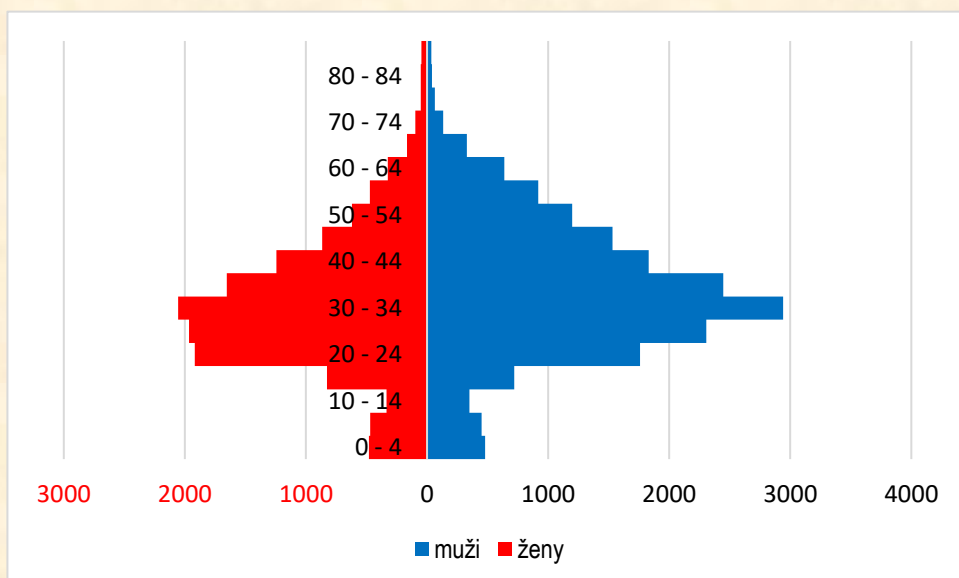
- Dlouhodobě je počet mužů cizinců v Brně-městě vyšší než počet žen cizinek (k 31. 12. 2017 tento rozdíl činil 14,8 %). Na začátku roku 2018 činil tento rozdíl 16,4 %. (MVČR, Informativní počty obyvatel v obcích, údaj k 1. 1. 2018) Na začátku roku 2019 se jednalo o rozdíl 15,2%. (MVČR, Informativní počty obyvatel v obcích, údaj za 1. 1. 2019)
- K 1. 1. 2018 žilo v Brně-městě 16 279 mužů cizinců a 11 771 žen cizinek; ke stejnému datu roku 2019 žilo v Brně-městě 17 192 mužů cizinců a 12 564 žen cizinek. Stejně jako u mužů, tak

i u žen, můžeme pozorovat, že jejich počet ve sledovaných letech roste. Nárůst počtu žen je oproti nárůstu počtu mužů progresivnější, můžeme hovořit o tzv. feminizaci migrace v Brně. Meziroční nárůst u žen se pohyboval v posledních pěti letech rozmezí 4,7 % – 10,3 %. Meziroční nárůst u mužů se pohyboval v rozmezí 2,7 % – 8,3 %. (MVČR; informativní počty obyvatel v obcích, údaj za 1. 1. 2018)

Graf 2: Počet cizinců podle věku v okrese Brno-město (k 31. 12. 2018)

Graf 3: Počet cizinců v okrese Brno-město podle pohlaví a věku (k 31. 12. 2018)

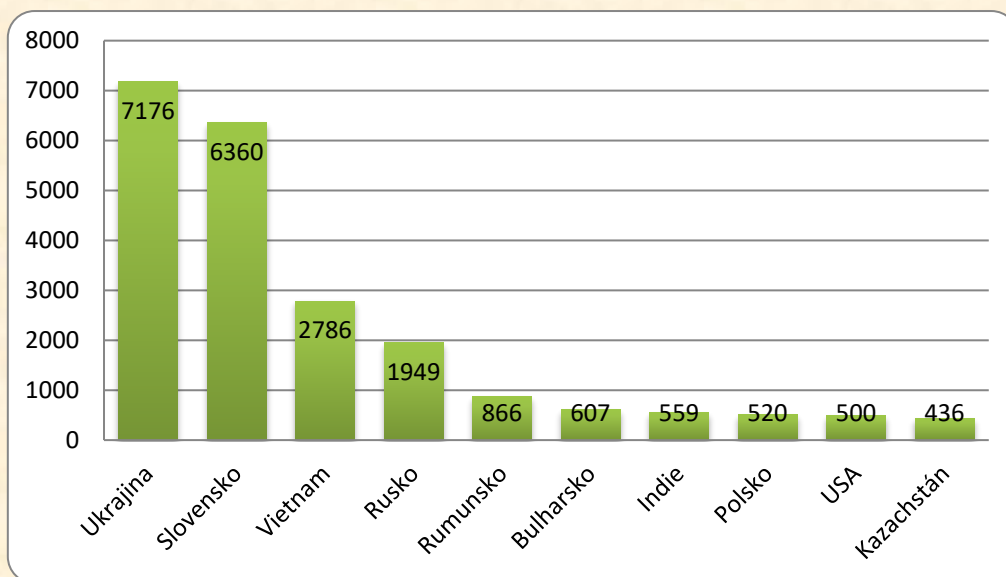

- Nejpočetněji zastoupenou věkovou kategorií cizinců byli na konci roku 2018 cizinci ve věku 30-34 let, kterých bylo 4 999. To představuje oproti předešlému roku mírný posun ve věkové kategorii cizinců, protože kategorie osob ve věku 25–29 let zaujala v roce 2018 až druhé místo v četnosti osob (4273). Na třetí pozici je rovněž vidět posun, protože oproti předešlému roku 2017, kdy se zde umísili cizinci 16–25 let (5 060 osob). Na konci roku 2018 se na třetí příčce umístili cizinci ve věkové kategorii 20–24 let. (ČSÚ, Cizinci podle věku, státního občanství a pohlaví k 31. 12. 2018)
- Nejčastěji zastoupenou věkovou skupinou byli v roce 2017 muži ve věku 30 až 34 let, kteří tvořili 17 % (2 667 mužů) z celkového počtu mužů. Druhou nejčastější věkovou kategorií jsou muži ve věku 25-29 let (13,1 % z celkového počtu mužů). (ČSÚ, Cizinci podle věku, státního občanství a pohlaví k 31. 12. 2017) Rovněž na konci roku 2018 představovali nejčastěji zastoupenou věkovou kategorii muži ve věku 30-34 let. Tvořili 16,2 % (2942 mužů) z celkového počtu mužů. Další nejčetnější věkovou kategorií tvořili muži ve věku 35-39 let, kteří zastupovali 13,5 % z celkového počtu 18 180 mužů. (ČSÚ, Cizinci podle věku, státního občanství a pohlaví k 31. 12. 2018)
- V rámci věkových kategorií žen byly v roce 2017 nejčastěji zastoupeny dvě kategorie: ženy ve věku 30-34 let (15,5 %, 1 799 žen) a ženy ve věku 25-29 let (15,4 %, 1 759 žen). (ČSÚ, Cizinci podle věku, státního občanství a pohlaví k 31. 12. 2017) V roce 2018 byla situace podobná. Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií byla kategorie 30-34 let, tvořená 15,1 % žen (2057 osob) a 25-29 let tvořená 14,4 % žen (1966 osob) z celkového počtu 13 646 žen. (ČSÚ, Cizinci podle věku, státního občanství a pohlaví k 31. 12. 2018)

2.5 Cizinci podle státní příslušnosti

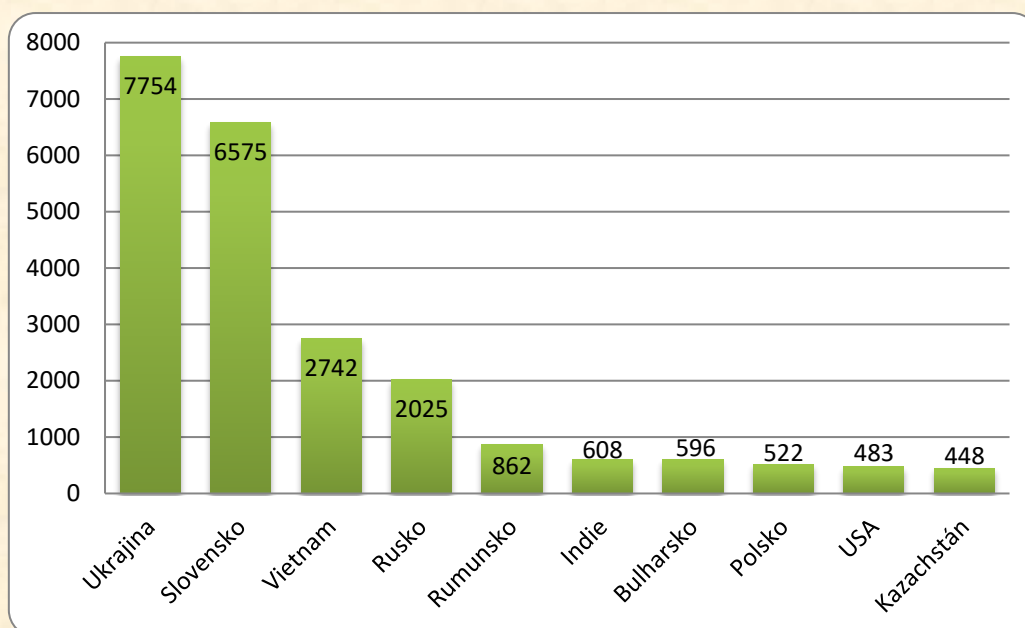
- Mezi všemi cizinci žijícími v roce 2018 v Brně-městě (ze zemí EU a zemí mimo EU k 30. 6. 2018) byli nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (7 176 občanů). Následovali za nimi občané Slovenska (6 360 občanů) a s větším odstupem i občané Vietnamu (2 786 občanů). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 30. 6. 2018). Na konci června 2019 byli v Brně-městě opět nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (7 754 osob), Slovenska (6 575 osob) a Vietnamu (2 742 osob). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 6. 2019)
- V desítku nejčastějších státních občanství cizinců bylo na konci června roku 2018 možné nalézt rovněž občany Ruska (1 949 občanů), Rumunska (866 občanů), Bulharska (607 občanů), Indie (559 občanů), Polska (520 občanů), USA (520 občanů) a Kazachstánu (436 občanů). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 30. 6. 2018)

Graf 4: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí EU a mimo EU v Brně-městě, 2018 (k 30. 6.)

- Na konci června roku 2019 byla situace v Brně-městě velmi podobná. Mezi všemi cizinci žijícími v roce 2019 v Brně-městě (ze zemí EU a zemí mimo EU k 30. 6. 2019) byli stejně jako předešlého roku ve stejnou dobu nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (7 754 občanů). Následovali za nimi občané Slovenska (6 575 občanů) a s větším odstupem i občané Vietnamu (2 742 občanů). Tato situace platila i k listopadu roku 2019, kdy došlo k nárůstu o 169 občanů Ukrajiny, 341 občanů Slovenska a 32 občanů Vietnamu. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 11. 2019)
- Desítku nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí EU a mimo EU na území města Brna doplnili na konci června roku 2019 rovněž občané Ruska (2 025 občanů) a Rumunska (862 občanů). Oproti předešlému roku zaznamenáváme výraznější nárůst osob z Indie (608 občanů), kteří nahradili občany Bulharska na šesté příčce grafu. Těch bylo v Brně-městě v uvedeném roce 596. Skupinu nejčastějších státních občanství uzavírají cizinci Polska (520 občanů), USA (520 občanů) a Kazachstánu (436 občanů). Nejvýraznější nárůst osob oproti roku 2018 pozorujeme v případě cizinců z Ukrajiny (578 osob), Slovenska (215 osob), Ruska (76 osob) a Indie (49 osob). Naopak v případě občanů z Vietnamu (44 osob), USA (17 osob) a Kazachstánu (12 osob) došlo oproti roku 2018 k mírnému poklesu počtu osob, jak naznačuje níže přiložený graf. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 6. 2019)

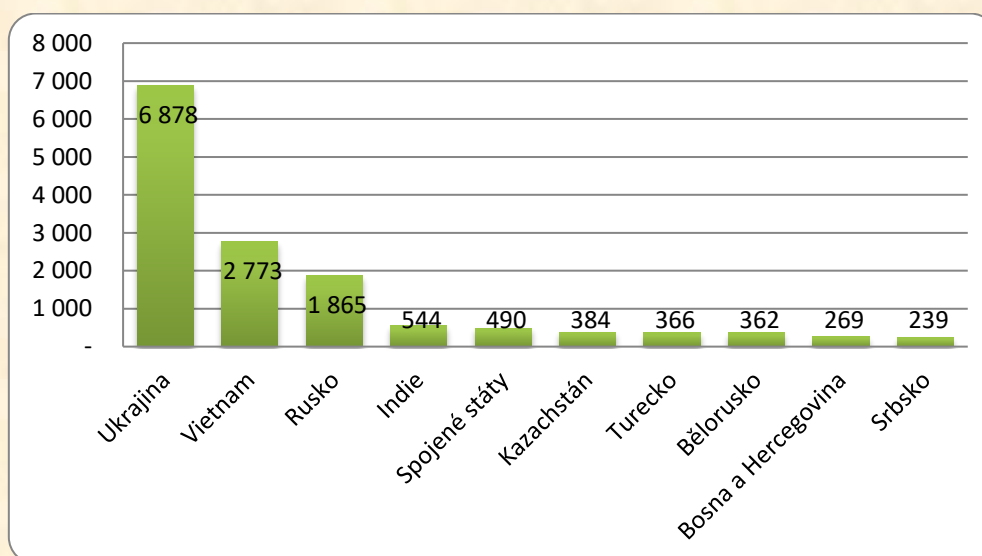
Graf 5: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí EU a mimo EU v Brně-městě 2019 (k 30. 6.)

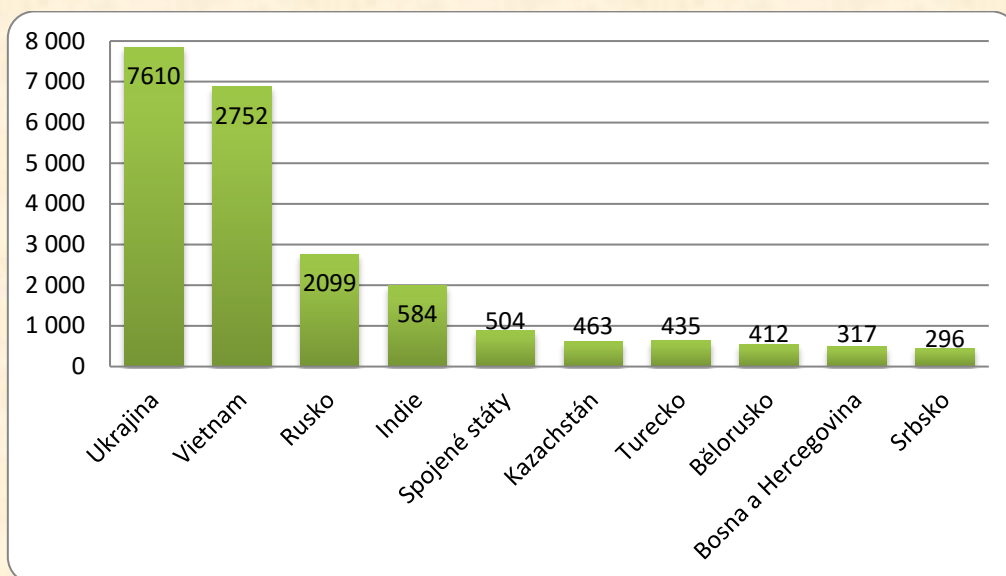
- Pokud se zaměříme výhradně na státní občanství cizinců z tzv. třetích zemí, od roku 2013 do roku 2019 je první trojice nejčastějších státních občanství neměnná. Nejvíce cizinců je z Ukrajiny, následují je cizinci z Vietnamu a Ruska. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2013-2019)
- Největší skok v pořadí třetích zemí zaznamenali mezi roky 2013–2017 občané z Indie. Na konci roku 2013 byla Indie na sedmé pozici, roce 2017 se indické občanství stalo čtvrtým nejčastějším. Na konci roku 2018 se indické státní občanství dostalo na šestou příčku grafu. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 30. 6. 2018)
- Na konci roku 2017 do první desítky nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě dále patřili cizinci z USA (490 občanů), Kazachstánu (384 občanů), Turecka (366), Běloruska (362 občanů), Bosny a Hercegoviny (269 občanů) a Srbska (239 občanů). V roce 2018 deset nejčastějších státních občanství osob ze zemí mimo EU zůstalo stejných. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 30. 6. 2018)
- Na konci let 2013, 2014 a 2015 se v první desítce umístili také cizinci z Arménie a v letech 2014 a 2015 cizinci z Moldavska. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2013, 2014 a 2015)

- Nejčastějším státním občanstvím cizinců pocházejících z EU bylo i na konci roku 2018 občanství slovenské (6 575 cizinců), které výrazně převyšuje ostatní státní občanství. Na druhém místě se v kategorii cizinců ze zemí EU umístili cizinci státního občanství Rumunska (862 cizinců). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2018)
- Mezi deseti nejčastějšími státními občanstvími cizinců ze zemí mimo EU v Brně městě se na konci roku 2017 umístili Ukrajinci (6878 osob), Vietnamci (2773 osob) a Rusové (1865 osob). (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018; data k 31. 12. 2017). Toto pořadí platilo i pro konec roku 2018 a 2019. Pořadí zemí se nezměnilo až na pozici cizinců z Turecka a Běloruska. V roce 2019 se na 7 místě grafu umístili Bělorusové, kteří se v předešlých dvou letech zařadili až na 8 místo za občany turecké národnosti. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2018 a 2019; data k 31. 12. 2018 a 30. 11. 2019)

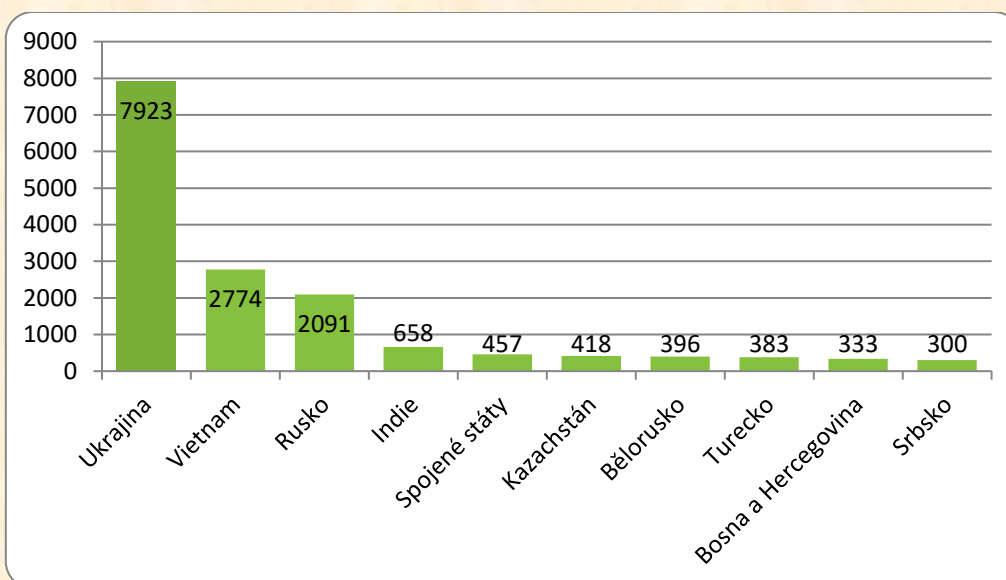
Graf 6: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2017 (k 31. 12.)

Graf 7: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2018 (k. 31. 12.)

Graf 8: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2019 (k 30. 11.)

2.6 Vybrané demografické události cizinců

- Sňatků cizinců bylo k 31. 12. 2017 evidováno 280, zatímco rozvodů bylo 100.
- Živě narozených dětí bylo 233 a cizinců zemřelo 37.
- Ke konci roku 2017 zaznamenáváme vysoký podíl mezietnických sňatků. Muž cizinec si vzal za manželku ženu z ČR ve 136 případech, žena cizinka se provdala za muže z ČR ve 123 případech. Sňatek mezi oběma cizinci činil nejmenší podíl, došlo k němu v 21 případech.

Vzdělávání dětí cizinců do 18 let věku – vzdělávání na MŠ, ZŠ a SŠ

- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 v mateřských školách evidováno 479 cizinců. Z celkového počtu všech dětí v mateřských školách tak tvořili necelá 4 %. Cizinců s přechodným pobytem bylo 21, azylantů 9. Dívky tvořily 53 %, 47 % tvořili chlapci. Mezi tři nejčastější státní občanství těchto cizinců patří vietnamské (111 dětí), ukrajinské (110 dětí) a slovenské (81 dětí). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18)
- Ve školním roce 2018/19 bylo v mateřských školách celkově evidováno 500 cizinců. Z celkového počtu všech dětí v mateřských školách stále tvořily necelá 4 %. V mateřských školách byly ve školním roce 2018/19 především děti s trvalým typem pobytu. Až na 57 cizinců mělo 443 dětí trvalý pobyt. Cizinců s přechodným pobytem bylo 44, azylantů 13. Dívky tvořily 51,3 % což je o 1,7 % méně ve srovnání s předešlým rokem. 48,7 % tvořili chlapci. Mezi tři nejčastější státní občanství těchto cizinců patří vietnamské (116 dětí), ukrajinské (110 dětí) a slovenské (86 dětí). Oproti minulému školnímu roku se jedná o nárůst v řádu pouze několika dětí. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Mezi cizinci nejnavštěvovanější mateřské školy v Brně-městě ve školním roce 2017/18 patřily školy na Jihomoravské náměstí 1296/4 (19 dětí), Křenová 300/76a (18 dětí) a Nádvorní 704/3 (16 dětí). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 se stále jednalo o výše uvedené tři školy, došlo však k úbytku dětí v řádu jednotek a to následujícím způsobem: Jihomoravské náměstí 1296/4 (19 dětí; totožný počet ve srovnání s předešlým rokem), Křenová 300/76a (13 dětí; o 5 dětí méně ve srovnání s předešlým rokem) a Nádvorní 704/3 (10 dětí; o 6 dětí méně ve srovnání s předešlým rokem). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

Tabulka 1: Seznam MŠ v okrese Brno-město, ve kterých bylo ve školním roce 2017/18 a 2018/19 alespoň jedno dítě s cizím státním občanstvím (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)

2017/2018				2018/2019		
	Adresa	Zřizovatel	Počet dětí-cizinců	Adresa	Zřizovatel	Počet dětí-cizinců
1.	Jihomoravské náměstí 1296/4	obec	19	Jihomoravské náměstí 1296/4	obec	19
2.	Křenová 300/76a	obec	18	Rybníček 329/9	obec	16
3.	Nádvorní 704/3	obec	16	Hněvkovského 71/62	obec	11
4.	Jihomoravské náměstí 1295/5	obec	13	Křenová 300/76a	obec	13
5.	Kneslova 701/7	obec	13	Nádvorní 704/3	obec	10
6.	Cacovická 264/6	obec	12	Jihomoravské náměstí 1295/5	obec	8
7.	Hněvkovského 71/62	obec	12	Kneslova 701/7	obec	8
8.	Gabriely Preissově 2570/8	obec	11	Cacovická 264/6	obec	7
9.	Rybníček 329/9	obec	11	Gabriely Preissově 2570/8	obec	8
10.	Jana Babáka 2733/11	privátní sektor	10	Jana Babáka 2733/11	privátní sektor	8
	<i>Ostatní</i>		344	<i>Ostatní</i>		392
	CELKEM		479	CELKEM		500

Tabulka 2: Počet dětí-cizinců v MŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)

2017/2018			2018/2019	
	Stát	Počet dětí-cizinců	Stát	Počet dětí-cizinců
1.	Vietnam	111	Vietnam	116
2.	Ukrajina	110	Ukrajina	110
3.	Slovensko	81	Slovensko	86
4.	Rusko	26	Rusko	21
5.	Rumunsko	15	Rumunsko	15
6.	Egypt	12	Egypt	13
7.	Sýrie	10	Sýrie	4
8.	Bulharsko	8	Bulharsko	7
9.	Brazílie	7	Brazílie	4
10.	Indie	7	Indie	11
	<i>Ostatní</i>	92	<i>Ostatní</i>	113
	CELKEM	479	CELKEM	500

- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 v základních školách evidováno 1 034 cizinců, z celkového počtu všech žáků v základních školách tvořili přibližně 3 %. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 byla situace podobná, žáků přibýlo oproti předešlému roku 79 (celkových 1113 žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Ve školním roce 2017/18 tvořilo 72 % cizinců s trvalým pobytem (751 žáků), 25 % s přechodným pobytem (255 žáků) a 3 % azylantů (28 žáků). 51 % tvořili chlapci, 49 % dívky. 65 % (668 žáků) nalézáme na 1. stupni, zbylých 35 % (366 žáků) jsou cizinci na 2. stupni. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Podle poskytnutých dat ve školním roce 2018/19 vypadá situace následovně: 2,2 % tvořili cizinci s trvalým typem pobytu (24 žáků) a 97,8 % tvořili cizinci s přechodným typem pobytu. Azylant nebyl v uvedeném roce zapsán žádný. Dívek bylo 70,8 % (788 žákyň). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Mezi tři nejčastější státní občanství cizinců ve školním roce 2017/18 patřilo ukrajinské (314 žáků), slovenské (198 žáků) a vietnamské (189 žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Pořadí zemí ve školním roce 2018/19 zůstalo stejné jako v předchozím školním roce, Došlo pouze k meziročnímu nárůstu žáků v řádu necelých pár desítek osob: Ukrajinci (337 osob; 23 nových žáků), Slováci (203 osob; 5 nových žáků) a Vietnamci (203 osob; 14 nových žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Mezi tři cizinci nejnavštěvovanější základní školy patřily v roce 2017/18 školy vedené na adresách Staňkova 327/14 (186 dětí), Jihomoravské náměstí 1089/2 (41 dětí) a Kneslova 697/28 (40 dětí). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Tento žebříček nejnavštěvovanějších základních škol zůstal stejný i ve školním roce 2018/19. V případě Staňkovy 327/14 došlo k nárůstu 21 osob, V případě Jihomoravského náměstí 1089/2 došlo k nárůstu 5 osob a v případě Kneslovy 697/28 se jednalo o nárůst v počtu tří osob. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

Tabulka 3: Seznam ZŠ v okrese Brno-město, ve kterých byl ve školním roce 2017/18 a 2018/19 alespoň jeden žák s cizím státním občanstvím (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)

2017/2018				2018/2019		
	Adresa	Zřizovatel	Počet dětí-cizinců	Adresa	Zřizovatel	Počet dětí-cizinců
1.	Staňkova 327/14	obec	186	Staňkova 327/14	obec	207
2.	Jihomoravské náměstí 1089/2	obec	41	Jihomoravské náměstí 1089/2	obec	46
3.	Kneslova 697/28	obec	40	Kneslova 697/28	obec	43
4.	Křídlovická 513/30b	obec	37	Křídlovická 513/30b	obec	37
5.	Masarova 2360/11	obec	28	Jana Broskvy 388/3	obec	31
6.	Jana Broskvy 388/3	obec	27	Masarova 2360/11	obec	28
7.	náměstí Republiky 1536/10	obec	26	Řehořova 1020/3	obec	28
8.	Rašínova 119/3	obec	24	náměstí Republiky 1536/10	obec	27
9.	Řehořova 1020/3	obec	22	Mutěnická 4164/23	obec	21
10.	Mutěnická 4164/23	obec	22	Rašínova 119/3	obec	18
	<i>Ostatní</i>		581	<i>Ostatní</i>		627
	CELKEM		1034	CELKEM		1113

Tabulka 4: Počet žáků-cizinců v ZŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2018)

2017/2018			2018/2019	
	Stát	Počet dětí-cizinců	Stát	Počet dětí-cizinců
1.	Ukrajina	314	Ukrajina	337
2.	Slovensko	198	Slovensko	203
3.	Vietnam	189	Vietnam	203
4.	Rusko	45	Rusko	51
5.	Rumunsko	24	Rumunsko	32
6.	Indie	22	Indie	26
7.	Bulharsko	20	Bulharsko	24
8.	Mongolsko	17	Mongolsko	16
9.	Maďarsko	14	Maďarsko	13
10.	Sýrie	13	Sýrie	12
	<i>Ostatní</i>	178	<i>Ostatní</i>	196
	CELKEM	1034	CELKEM	1113

- V okrese Brno-město bylo ve školním roce 2017/18 na středních školách evidováno 578 cizinců, což představovalo 2 % žáků všech středních škol. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 se jedná o 615 žáků-cizinců, což představovalo 2,4 % žáků všech středních škol. Jedná se o meziroční nárůst v řádu 37 osob. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

- V roce 2017/18 tvořilo 67 % cizinců s trvalým pobytem (389 žáků), 32 % s přechodným pobytem (185 žáků), 1 % azylantů (4 žáci). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) V roce 2018/19 se jednalo o změnu procentuálního vyjádření v řádu pouhých setin procenta, v rovině čísel se jedná o 412 žáků s trvalým typem pobytu, 7 azylantů a 196 žáků s přechodným typem pobytu. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Denní formy vzdělávání využívalo ve školním roce 2017/18 na 97 % cizinců (560 žáků), zbylá 3 % využívají ostatní formy vzdělávání (18 žáků). 55 % tvořili muži, dalších 45 % ženy. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 je situace následující: denní formy vzdělávání využívá 98 % cizinců (603 žáků), zbylá 2 % využívají ostatní formy vzdělávání (12 žáků). 50 % tvořili muži, dalších 50 % ženy, což představuje oproti minulému roku pětiprocentní nárůst žen-studentek. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)
- Ve školním roce 2017/18 bylo 75 % (435 žáků) cizinců v maturitním vzdělávacím programu, 25 % (143 žáků) cizinci v nematuritním vzdělávacím programu. (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18)
- Mezi tři nejčastější státní občanství ve školním roce 2017/18 patřilo u těchto cizinců ukrajinské (193 žáků), slovenské (116 žáků) a vietnamské (98 žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/19 patřilo mezi tři nejčastější státní občanství těchto cizinců ukrajinské (252 žáků), slovenské (238 žáků) a vietnamské (147 žáků). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

Mezi tři cizinci nejnavštěvovanější střední školy ve školním roce 2017/18 patřily v Brně-městě školy vedené na adresách Charbulova 1072/106 (53 studentů), Pražská 636/38b (43 studentů) a Střední 552/59 (34 studentů). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2017/18) Ve školním roce 2018/2019 patřily mezi tři cizinci nejnavštěvovanější střední školy v Brně-městě opět školy vedené na adresách Charbulova 1072/106 (62 studentů), Pražská 636/38b (46 studentů) a Střední 552/59 (50 studentů). (MPSV a statistické ročenky školství, výkonové ukazatele 2018/19)

Tabulka 5: Počet žáků-cizinců v SŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2017 a 31. 10. 2018)

2017/2018			2018/2019	
	Stát	Počet dětí-cizinců	Stát	Počet dětí-cizinců
1.	Ukrajina	193	Ukrajina	252
2.	Slovensko	116	Slovensko	238
3.	Vietnam	98	Vietnam	147
4.	Rusko	50	Rusko	63
5.	Moldavsko	13	Moldavsko	12
6.	Bulharsko	11	Bulharsko	14
7.	Kazachstán	10	Kazachstán	12
8.	Mongolsko	10	Mongolsko	16
9.	Srbsko	9	Srbsko	35
10.	Německo	7	Německo	12
	<i>Ostatní</i>	61	<i>Ostatní</i>	89
	CELKEM	578	CELKEM	890

3.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

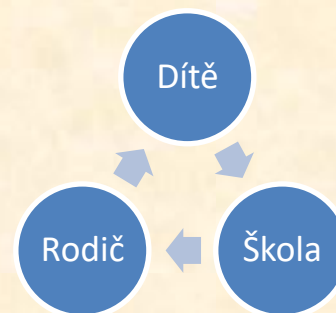
Problémy a témata se týkají tří hlavních aktérů: dětí (žáků), rodičů a školy.

■ Dítě (žák)

- Neznalost či špatná znalost českého jazyka.
- Rozdíly v tempu učení se českému jazyku.
- Jazykový handicap u přijímacích zkoušek na SŠ.
- Obtížná adaptace na školní prostředí.
- Problematické reakce a stres v průběhu adaptace.
- Značná zátěž při vstupu do školy ve starším věku (2. stupeň).
- Zvládnutí projevů kulturního šoku.
- Příznivé třídní klima, přijetí kolektivem.
- Kontakt se spolužáky, vytváření meziosobních vztahů.

■ Rodič

- Obtížné porozumění fungování českého systému vzdělávání.
- Problém výběru vhodné školy a umístění dítěte.
- Dezorientace a nejistota rodičů.
- Nedostupnost a nesrozumitelnost informací.
- Podpora vztahu rodiče a školy.
- Nalezení formy komunikace rodičů se školou, porozumění na třídních schůzkách a konzultacích.
- Zapojení rodičů do aktivit a školních akcí, sounáležitost se školou.

■ Škola

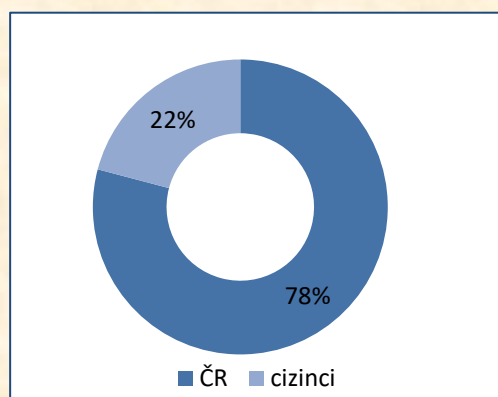
- Riziko vzniku škol s vysokými podíly cizinců.
- Finanční podpora škol je nahodilá, odvíjí se od grantů a dílčích projektů.
- Chybějící systémovější řešení.
- Zajištění výuky češtiny pro žáky a dalších adaptačních kurzů.
- Významný je postoj ředitele.
- Obavy pedagogů z obtížné práce a zátěže.
- Chybějící návody, jak v konkrétních situacích postupovat.
- Potřeba individuální práce s dětmi cizinci.
- Potřebná metodická podpora škol.
- Vyhodnocování potřebnosti podpůrných opatření u dětí.
- Způsoby komunikace školy s rodiči.
- Ověřování průběhu adaptace dítěte do školy (jazyková a další).
- Adaptace školních materiálů pro práci s dětmi.
- Podpora škol ve vztahu k dalším podpůrným službám (poradny apod.).
- Podpora pedagogů a dalších pracovníků (motivace, přípravy).
- Rozvoj interkulturních kompetencí učitelů.
- Potřeba dobrých praxí a ukázkových vzorů, jejich přenosu.
- Potenciál spolupráce s interkulturními a sociálními pracovníky (např. práce s komunitou cizinců).
- Spolupráce školských zařízení s místními komunitami (koncept „otevřené“ školy).
- Upevňování dobrého klimatu ve třídách, dobrých vztahů. Začlenění rozvoje sociálních dovedností, tolerance a komunikace do vzdělávání.

Vzdělávání dospělých cizinců a kvalifikování cizinci v Brně

4.1 Vzdelávání dospělých cizinců – vysoké školy

- Vysoké školy s místem výuky v okrese Brno-město evidovaly v akademickém roce 2017/18 celkem 62 239 studentů, 21 % tvořili cizinci (13 003 osob). Veřejné školy navštěvovalo 97 % cizinců (12 679 osob) a zbylá 3 % navštěvovalo školy soukromé (330 osob). Mezi studenty vysokých škol, kteří jsou cizinci, bylo více než polovina mužů (52 %, 6 722 mužů) a bezmála polovina žen (48 %, 6 281 žen). (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2017/18)
- V akademickém roce 2018/19 evidovaly vysoké školy s místem výuky v okrese Brno-město 61 256 studentů, z čehož 21,7 % tvořili cizinci (13 320 osob). Jedná se tedy o téměř 1 % meziroční nárůst studentů-cizinců. Veřejné školy navštěvovalo 97 % cizinců (13 004 osob) a zbylá 3 % navštěvovalo školy soukromé (316 osob), což procentuálně odpovídá hodnotám za předcházející akademický rok 2017/18. Mezi studenty vysokých škol, kteří jsou cizinci, byla v tomto roce více než polovina mužů (52 %, 6 928 mužů) a bezmála polovina žen (48 %, 6 392 žen). Procentuální rozložení mužů a žen tedy meziročně nezaznamenalo žádný rozdíl. (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2018/19)
- Mezi studenty vysokých škol, kteří jsou cizinci, vévodili v akademickém roce 2017/18 státní občané Slovenska, kteří představovali tři čtvrtiny všech zahraničních studentů (75 %, 9 815 studentů). Druhým nejpočetněji zastoupeným státním občanstvím bylo státní občanství Ruska (5 %, 586 studentů) a třetím Ukrajiny (3 %, 449 studentů). (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2017/18) V akademickém roce 2018/19 byla situace ve vztahu k nejčastěji zastoupeným národnostem totožná. Nejvíce studentů-cizinců opět zaznamenáváme z řad státních příslušníků Slovenské republiky (9 852 osob), oproti minulému roku se tedy jednalo o nárůst o 37 osob, zároveň se stále jednalo o tři čtvrtiny zahraničních studentů (75 %). Dále následovali, stejně jako v předešlém roce, občané Ruska (5 %, 609 studentů) s meziročním nárůstem o 23 osob a občané Ukrajiny (3 %, 503) s meziročním nárůstem o 54 osob. (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2018/19)

Graf 9: Podíly studentů VŠ a místem výuky v Brně-městě podle státního občanství (k 31. 12. 2018)

Tabulka 6: Počet studentů-cizinců VŠ s místem výuky v Brně-městě podle jednotlivých státních občanství za akademické roky 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2018 a 30. 9. 2019)

2017/18			2018/19	
	Stát	Počet studentů-cizinců	Stát	Počet studentů-cizinců
1.	Slovensko	9 813	Slovensko	9 852
2.	Rusko	586	Rusko	609
3.	Ukrajina	449	Ukrajina	503
4.	Kazachstán	163	Kazachstán	178
5.	Německo	146	Německo	207
6.	Ghana	138	Ghana	122
7.	Bělorusko	125	Bělorusko	131
8.	Kypr	109	Kypr	106
9.	Velká Británie	101	Velká Británie	104
10.	Indie	96	Indie	105
	<i>Ostatní</i>	1 277	<i>Ostatní</i>	1 403
	CELKEM	13 003	CELKEM	13 320

- Třemi nejnavštěvovanějšími vysokými školami v Brně-městě byly na konci roku 2017 Masarykova univerzita (6 620 cizinců), Vysoké učení technické v Brně (3 831 cizinců) a Mendelova univerzita (1 399 cizinců). Pojmy více než 90 % zahraničních studentů (91 %). Např. na konci akademického roku 2017/18 studovalo na Mendelově univerzitě na všech úrovních studia 1 491 cizinců (670 mužů a 821 žen), pocházejících zejména ze Slovenska, Ruska, Ukrajiny, Ghany, Kazachstánu, Německa, Běloruska a Španělska. (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2017/18)
- V akademickém roce 2018/19 vypadala situace v Brně-městě ohledně vysokoškolských studentů podobně. Třemi nejnavštěvovanějšími vysokými školami byly stále Masarykova univerzita, kde studovalo 6 737 cizinců. Meziroční nárůst studentů-cizinců na této univerzitě činil 117 osob. Na Vysokém učení technickém v Brně studovalo 3 940 cizinců, meziroční nárůst osob činil oproti předešlému roku 109 nových studentů-cizinců. V případě Mendelovy univerzity se jednalo o 1 491 cizinců, meziroční nárůst studentů-cizinců činil 92 osob. V akademickém roce 2018/19 studovalo na Mendelově univerzitě na všech úrovních studia 1 621 cizinců

(759 mužů a 972 žen), pocházejících zejména ze Slovenska, Ruska, Ukrajiny, Ghany, Kazachstánu, Německa, Běloruska a Španělska. (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2018/19)

- Více než 100 studentů cizinců evidovala v akademickém roce 2018/19 také Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (716 cizinců). Oproti minulému akademickému roku 2017/18, kdy tato škola evidovala 723 studentů-cizinců, se jedná o úbytek o 7 osob. Newton College, a. s. evidovala v akademickém roce 2018/19 120 studentů, o 18 osob méně než předešlý akademický rok, Janáčkova akademie múzických umění v Brně evidovala 143 cizinců, o 8 osob více než v předešlém akademickém roce a Vysoká škola obchodní a hotelová, s. r. o. evidovala na konci akademického roku 2018/19 103 cizinců, tedy o 12 osob méně než v akademickém roce 2017/18. (MPSV, statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR za akademický rok 2018/19)

4.2 Vysoce kvalifikovaní cizinci a expatrioti

- V naracích místních expertů je hojně užívaná klasifikace, která rozlišuje cizince do dvou základních kategorií. Žádoucí vysoce kvalifikovaná pracovní síla versus ostatní cizinci, jejichž ekonomický přínos je zpochybňován nebo upozadován (např. azylanti, pracovníci s nízkou kvalifikací, nižším vzděláním, zastávající manuální a dělnické profese).
- V odborné literatuře expatrioti tvoří užší kategorii, která se od „běžných“ vysoce kvalifikovaných imigrantů liší tím, že není definována délka jejich pobytu v nové destinaci. Vodítkem pro vymezení vysoce kvalifikovaných cizinců je mimo jiné informace ohledně vyššího dosaženého vzdělání a odborný profil cizinců.
 - Podle dat Úřadu práce ČR dosáhl počet cizinců registrovaných Úřadem práce v okrese Brno-město k 31. 12. 2017 nejvyššího dosaženého vzdělání (zahrnuje magisterské/inženýrské a vyšší) 8 796 osob. Podíl těchto nejvýše vzdělaných osob činil přibližně čtvrtinu registrovaných osob. V polovině roku 2019 dosáhl počet těchto osob 10 236. Jednalo se o 25 % registrovaných cizinců (40 643 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
 - O odborném profilu vypovídá varianta mezinárodní kategorizace zaměstnání CZ-ISCO, konkrétně pak její tři první kategorie: (1) zákonodárci a řídící pracovníci, (2) specialisté, (3) techničtí a odborní pracovníci. Pokud se zaměříme na tří výše uvedené kategorie cizinců registrovaných Úřadem práce v okrese Brno-město v kategoriích CZ-ISCO 1-3, zjistíme, že ke konci roku 2018 bylo takových cizinců registrováno 15 548 (v první kategorii se jednalo o 500 mužů a 184 žen, ve druhé se jednalo o 6 435 mužů a 3 028 žen a v poslední z kategorií se jednalo o 2 304 mužů a 1 472 žen), což představovalo 40,1 % registrovaných cizinců. V polovině roku 2019 (k 30. 6. 2019) se jednalo o 16 082 cizinců (v první kategorii se jednalo o 571 mužů a 190 žen, v druhé ze zmíněných kategorií se jednalo o 7 091 mužů a 3 653 žen a v poslední z kategorií bylo

zaregistrováno 2 746 mužů a 1 831 žen), jednalo se tedy o 60,4 % všech registrovaných cizinců. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

- Převažují mezi nimi cizinci ze zemí EU (82 %, 11 396 osob), více než desetina cizinců ze zemí mimo EU povolení nepotřebuje (11 %, 1 561 osob) a zbylých 7 % tvoří cizinci s povolením (966 osob).

Tabulka 7: Počet cizinců registrovaných Úřadem práce v kategoriích CZ-ISCO 1-3 – Cizinci z EU/EHP a Švýcarska a třetích zemí (+ dělení podle pohlaví); (k 31. 12. 2017, 2018 a 2019)

	2017		2018		2019	
Kategorie CZ-ISCO	muži a ženy	ženy (%)	muži a ženy	ženy (%)	muži a ženy	ženy (%)
Zákonodárci a řídící pracovníci	684	24	740	25	761	25
Specialisté	9 463	32	10 358	34	10 744	34
Techničtí a odborní pracovníci	3 776	39	4 450	40	4 577	40
CELKEM	13 923	35	15 548	35	16 082	35

- V roce 2017 byli muži zastoupeni dvěma třetinami (65 %, 8 996 mužů) a ženy jednou třetinou (35 %, 4 927 žen). V roce 2018 a 2019 zůstal tento stav procentuálně zcela totožný, vzrostly však počty cizinců v jednotlivých kategoriích (v roce 2018 se jednalo o 10 061 mužů a 5 487 žen a v polovině 2019 se jednalo o 10 408 mužů a 5 674 žen). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Z hlediska státního občanství dominovali v roce 2017 občané Slovenska (59 %, 8 155 osob). Dalšími byly státní občanství Rumunska (4 %, 529 osob), Ruska (3 %, 389 osob), Ukrajiny (3 %, 377 osob), Polska (2 %, 340 osob), Itálie (2 %, 313 osob), Řecka (2 %, 284 osob), Velké Británie (2 %, 264 osob), Indie (2 %, 254 osob), Španělska (2 %, 221 osob) a Bulharska (2 %, 218 osob). Cizinci s jinými, než jmenovanými státními občanstvími byli mezi expatrioty zastoupeni méně než 2 %. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017)

Tabulka 8: Počet cizinců registrovaných ÚP v kategoriích CZ-ISCO 1-3 – 15 nejčastějších státních příslušností (k 31. 12. 2017)

	Stát	muži+ ženy	ženy
1.	Slovensko	8 155	3 041
2.	Rumunsko	529	202
3.	Rusko	389	177
4.	Ukrajina	377	169
5.	Polsko	340	132
6.	Itálie	313	62
7.	Řecko	284	62
8.	Velká Británie	264	30
9.	Indie	254	43
10.	Španělsko	221	48
11.	Bulharsko	218	69
12.	Francie	181	29
13.	Německo	164	46
14.	USA	149	30
15.	Maďarsko	139	38
	<i>Ostatní</i>	1 946	541
	CELKEM	13 923	4 719

Během října a listopadu 2018 proběhl ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Brno Expat Centre THE GREAT EXPAT BRNO SURVEY, kterého se zúčastnilo 957 respondentů. Výzkum probíhal formou dotazníkového šetření a úzce na něm spolupracoval institut religionistiky Masarykovy univerzity. Výběr výzkumného vzorku byl podmíněn tím, aby se jednalo o příslušníky cizí státní příslušnosti, kteří mají zkušenost s pobytem v jihomoravském kraji a vnímají sebe sama jako expatriota. Dotazník byl rozdělen na několik tematických oblastí, zaměřených na oblast bydlení, zdravotní péče, vzdělávacího systému, na spokojenost s různorodými aspekty života v Brně, spolupráci s agenturami, sociodemografické charakteristiky a další. Dotazník obsahoval 122 otázek a proběhl online. Výsledky výzkumu shrnuje následující část:

- 66 % respondentů do Brna přišlo za prací.
- 85 % je zaměstnáno, déle než 3 roky je zaměstnáno 35,9 %.
- 45 % respondentů tvoří profesionálové, 25 % technici, 18 % manažeři, 9,8 % služby a obchod.
- Více než polovina respondentů (52,9 %) česky nemluví vůbec anebo jen velmi slabě (úroveň A1), pětina (19,6 %) střední úroveň a plynně 14 %.
- Více než polovina (62,9 %) navštěvuje nebo navštěvovala kurz češtiny.
- V Brně se cítí být vítáno 70 % respondentů. S odpovědí váhala méně než pětina (18 %). Více než desetina (13 %) respondentů se v Brně vítána necítí.
- 68 % respondentů se někdy setkala s nějakou bariérou v rámci veřejné instituce.

- Brno jakožto místo k životu by určitě doporučily svým přátelům a blízkým více než dvě pětiny respondentů (42 %). Více než dvě pětiny (44 %) by Brno spíše doporučily.
- 85 % vysoce kvalifikovaných cizinců pobývajících ve městě Brně je zaměstnáno, 78 % pracuje v soukromém sektoru, 18 % ve veřejném sektoru.
- S úrovní lékařské péče je spokojeno 77,6 % respondentů, 21 % projevilo nespokojenost.
- Partnera z České republiky má 30,8 % respondentů.
- Trvalý pobyt plánovalo 20,1 % dotázaných. Ti respondenti, kteří měli děti, plánovali častěji zůstat trvale (42,9 %).
- Definici expatriotů vyhovuje jen přibližně jen čtvrtina dotázaných (25,6 %), jedná se spíše o vysoce kvalifikované migranty s tendencí se ve městě usazovat – plánují svůj pobyt jako trvalý, případně nemají jasno v tom, jak dlouho ve městě zůstanou.
- Pro respondenty jsou důležité pracovní příležitosti a zajímaví zaměstnavatelé, pocit bezpečí, úroveň městské dopravy, dostupnost bydlení a dostupnost zdravotnických služeb.
- Respondenti jsou spokojeni s úrovní městské dopravy, pocitem bezpečí, reputací města, pracovními příležitostmi, zajímavými zaměstnavateli a prostředím přátelským rodině.
- Důvodem k opuštění Brna by byl pocit malého bezpečí, úbytek pracovních příležitostí, nedostupnost bydlení, ne dostupnost zdravotnických služeb a horšící se společenské klima. (The Great Expat Brno Survey, 2018)

4.3 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Obtížná je jazyková adaptace cizinců.
- Zájem o učení se češtině kolísá podle preferované strategie či kategorie cizince.
- Zapotřebí je dostatečnost kvalitní nabídky výuky a kurzů českého jazyka.
- Neumíme rozpoznat kvalifikace pobývajících cizinců a využít je na trhu práce. Rozpoznání dovedností cizinců je důležité pro jejich začleňování na trh práce.
- Cizinci s vyšší kvalifikací pracují na pozicích, kde ji nevyužijí. Mechanismy uznávání jejich kvalifikace jsou komplikované, mnohé odrazují.
- Nabízí se možnost využití lidských zdrojů, které již máme k dispozici.
- Složitější situace je pro cizinky na trhu práce. Ženy migrantky jsou díky mnoha okolnostem více vystaveny různým druhům ohrožení.
- Nutná je spolupráce se zaměstnavateli.
- Nejasné jsou kontury a definování hojně užívané kategorie expats. (Kdo to vlastně je?)

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

- Na realitu působí přítomnost expatriotů. Jedná se o silně zastoupenou, ale vnitřně heterogenní kategorii.
- Ani kategorie expatriotů negarantuje dobré a bezproblémové postavení na trhu práce.
- Výzvou je zohlednění potřeb různých typů pobytů a životních situací.
- Politika začleňování se nemůže vztahovat výhradně k trvalému pobytu, je procesem od samého začátku.
- Klíčová je adaptace nově příchozích a jejich zorientování v pravidlech a fungování společnosti.
- Integrace je oboustranný proces – vyžaduje zapojení cizinců i našinců.
- Potřebná je dostatečnost nabídky kurzů sociokulturních dovedností a adaptačních kurzů.

Vzájemná komunikace a řízení diverzity

Během června roku 2018 proběhlo v rámci evaluace projektu „Zvyšování interkulturní prostupnosti veřejných institucí ve městě Brně“ mezi zaměstnanci Magistrátu města Brna (dále jen úředníci) online dotazníkové šetření, které si kladlo za cíl zmapovat potřeby těchto úředníků v návaznosti na téma interkulturní prostupnosti a interkulturní bariér veřejných institucí. Následující výběr výsledků vychází z odpovědí 145 úředníků.

- Zájem rozvíjet vlastní interkulturní kompetence vyjádřilo 36 % úředníků, 40 % z nich uvedlo, že zájem v této oblasti nemá, zbylých 24 % úředníků uvedlo, že neví.
- Mezi vzdělávacími potřebami úředníků se objevuje pět vzdělávacích oblastí, po nichž je největší poptávka, jsou tyto: komunikace s cizincem, cizinci v Brně – situace ve městě, práva a povinnosti cizinců, legislativa, kulturní specifika cizinců a cizinci v Česku – situace na území státu.
- Úředníci MMB byli rovněž dotazováni, zda v případě, kdy je osloven interkulturní pracovník s nabídkou spolupráce na řešení případu týkajícího se cizince, projeví o spolupráci zájem. Přibližně pětina (19 %) pracovníků má o případnou spolupráci zájem. Polovina respondentů váhá anebo se bude rozhodovat podle situace. Necelá třetina (31 %) respondentů uvedla, že spolupracovat s interkulturními pracovníky nepotřebuje.
- Jazyková bariéra je stěžejní překážkou jednání úředníků s cizinci.
- Většina pracovníků MMB je spokojena s mírou otevřeností a vstřícností veřejných institucí vůči cizincům.
- Stávající interkulturní pracovníci řeší s cizinci převážně dvě oblasti: sociálně-zdravotní a pobyt a bydlení. Rusové a Ukrajinci řeší otázky pobytu, bydlení, zaměstnání a vzdělávání. Vietnamci zase sociálně-zdravotní otázky. Zejména Vietnamci mají problémy s tím, aby si sami vyřešili problém, a obávají se vydat se sami na úřady a mluvit s úředníky přímo.
- Cizinci projevují zájem zejména o tlumočení, doprovody a poradenství.

(Dílčí závěry z evaluace sociálně inovačního projektu na téma „Zvyšování interkulturní prostupnosti veřejných institucí ve městě Brně“, 2018)

Výsledky evaluace prokázaly, že snížení bariér v interakcích úředníků a cizinců je možná, přičemž jako nejvíce efektivní je angažování těch, kteří o téma integrace cizinců zájem. Potvrdilo se, že podpora úředníků vede k poklesu obav z jednání s cizinci a růstu tolerance vůči cizincům.

5.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Obtížné zvládnutí českého jazyka cizinci a motivování cizinců v učení se jazyka. Existující různá míra motivací cizinců se učit česky.
- Dostupnost jazykového vzdělávání zaměřeného na rozvoj komunikace.
- Užívání angličtiny jako světového jazyka v komunikaci.
- Potřeba komunikačních nástrojů v rámci veřejného prostoru. Používání nástrojů, které překlenují jazykovou bariéru a usnadňují orientaci a komunikaci. Využívání dalších komunikačních nástrojů (karty, pomůcky...), nejazykových prvků dorozumívání.
- Využívání jazykových mutací informačních materiálů, které se věnují zásadním záležitostem, pravidlům, normám.
- Vedení cizinců k soběstačnosti a nezávislosti na různých zprostředkovatelích kontaktu. Působit preventivně, předcházet problémům, nečekat, až se projeví zásadním způsobem jako v některých západoevropských zemích.
- Postupy a praktiky, které ústí v jakékoliv formy segregace a separace cizinců, nejsou dobré.
- Veřejný diskurz o migraci se rozchází s realitou žitou cizinců. Informace o cizincích jsou obvykle zprostředkované, lidé mají málo zkušeností z osobních kontaktů. Problémem je „hate speech“. Hrozba jednostranných komunikací a uzavírání se, chybí dialogické pojetí komunikace.
- Absentují relevantní informace (všech). Chybí věcné informace o tématu – na straně většinové společnosti, institucí, i cizinců.
- Ve veřejném prostoru v diskusích chybí jasné definice pojmů, pojmům jsou přiřazovány mlhavé, subjektivně a emocionálně zabarvené významy, což ztěžuje jakékoliv dorozumění.
- Chybí dobrá praxe, jak komunikovat obsahy sdělení týkajících se cizinců.
- O migraci se uvažuje převážně v tržních kategoriích, vznikající kategorizace sympatií mají ekonomický a kulturní ráz.
- Na úřadech se setkáváme s nekoordinovanými přístupy k tématu a resortismem (různé logiky, postupy). Diverzita funguje v mnohých komerčních subjektech.
- Interkulturní práce je schopna předcházet nedorozuměním, působit preventivně a mediačně.
- Potřebná je synergie aktérů pracujících s cizinci, zpřehlednění toho, co kdo dělá.

Rozvíjení vzájemných vztahů

- V mezinárodním výzkumném šetření EVS z roku 2017 respondenti uváděli, zda by (ne)chtěli mít za sousedy různé skupiny lidí: lidi odlišné rasy by nechtělo mít za sousedy 33 % dotazovaných, přistěhovalce (imigranty), cizí dělníky pak 60 % respondentů. (EVS, 2017)
- Respondenti dotazováni, nakolik je podle nich důležité, že má člověk (1) český původ, (2) mluví česky, (3) sdílí zvyky a životní styl Čechů, aby mohl být pravým Čechem. Nejdůležitější z uvedených podmínek bylo, že by člověk měl sdílet zvyky a životní styl Čechů – 93 % jich tuto podmínku označilo alespoň za docela důležitou. V případě podmínky, že by měl člověk mluvit česky, se vyjádřilo 91 % dotazovaných, že se jedná o důležitou podmínku. Podle 70 % respondentů je důležité, aby měl člověk český původ (předky z ČR). (EVS, 2017)
- V březnu roku 2018 položilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR položilo sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k cizincům. Necelé tři pětiny (58 %) české veřejnosti považují nově příchozí občany jiných národností za problém pro ČR jako celek. Pokud ovšem mají hodnotit problematiku příchozích cizinců v místě jejich bydliště, je podíl těchto lidí značně nižší (26 % deklaruje, že tito lidé představují problém). Nejvyšší míru souhlasu (64 %) vyjadřují dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývajících v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality. Oproti šetření z března 2017 se statisticky významně snížilo přesvědčení, že cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost (pokles o 5 procentních bodů) a pokračuje tak klesající trend od roku 2015. (CVVM; Postoje české veřejnosti k cizincům, březen 2018)

V březnu 2018 Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR zkoumalo názory české veřejnosti na cizince dlouhodobě či trvale žijící v České republice. Více než jedna třetina (35 %) českých občanů soudí, že v ČR žije příliš mnoho cizinců. Že je cizinců u nás přiměřeně, si myslí mírná nadpoloviční většina (53 %). Více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) uvedly, že cizinci by měli mít možnost pobývat v České republice jen za určitých podmínek. Jako nejpříjemnější důvody pro přijímání cizinců k pobytu v České republice se ukazují být studium a praxe (80 %) a sloučení rodiny (64 %). Jako nejméně přijatelný důvod se respondentům jevilo to, že se v naší zemi cizincům prostě líbí a chtějí tady žít. (CVVM; Názory veřejnosti na usazování cizinců, březen 2018)

- V březnu 2018 CVVM zjišťovalo postoje obyvatel ČR k různým skupinám obyvatel. Zjišťovalo, zda by dotyčný nechtěl mít dané lidi za sousedy. Ukázalo se, že tři z deseti dotázaných odmítají sousedství s lidmi jiné barvy pleti či s cizinci. (CVVM; Postoje české veřejnosti k cizincům, březen 2018)
- V březnu 2019 Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR opětovně zkoumalo názory české veřejnosti na cizince dlouhodobě či trvale žijící v České republice. Dvě pětiny (40 %) českých občanů soudily, že v České republice žije příliš mnoho cizinců. Zaznamenáváme tedy oproti předchozímu roku 5 % nárůst osob s tímto názorem. Naopak 3% pokles zaznamenáváme ve srovnání s předešlým rokem v případě názoru, že v České

republiky žije přiměřené množství cizinců (50 % dotázaných). Ve vztahu k tvrzení, že by cizinci měli mít možnost pobývat v České republice jen za určitých podmínek, vyjádřily podobně, jako v předešlém roce více než tři čtvrtiny respondentů (77 % dotázaných ve srovnání se 78 % osob za předešlý rok). Nejpríjemnějším důvodem pro přijímání cizinců k pobytu v ČR bylo studium a praxe, se kterým souhlasilo více než čtyři pětiny (82 %) dotázaných, což je o dvě procenta více než v předešlém roce. Jako nejméně přijatelný důvod se respondentům jevilo to, že se v naší zemi cizincům prostě líbí a chtějí tady žít (38 % souhlasí, 54 % nesouhlasí). Téměř tři čtvrtiny českých občanů (74 %) zastávaly názor, že cizinci by se v ČR měli co nejvíce přizpůsobit českým zvyklostem. (CVVM; Názory veřejnosti na usazování cizinců, březen 2019)

- V březnu roku 2019 položilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k cizincům. Více než polovina (53 %) české veřejnosti považovala nově příchozí občany jiných národností za problém pro Českou republiku jako celek. V kontextu zhodnocení problematiky příchozích cizinců v místě jejich bydliště byl podíl těchto lidí značně nižší (23 % dotázaných deklaroval, že tito lidé představují problém). (CVVM; Postoje české veřejnosti k cizincům, březen 2019)

6.1 Výsledky Analýzy sociálních sítí cizinců ze třetích zemí na území města Brna (2018)

- Cizinci ve městě vytváří rozsáhlé a komplexní sítě meziosobních vztahů, které nám obvykle zůstávají skryté. Uniká nám skutečnost, že se sítě prolínají a v sítích našinců se objevují cizinci a v sítích cizinců zase našinci. Prostor vzájemných výměn, vazeb a interakcí je v sociální realitě velmi pestrý a na úrovni běžného života se sítě cizinců a našinců vzájemně prostupují. To má zásadní význam pro lokální integrační politiku. Cizinci do sítí našinců v úrovni životního světa více či méně začleňují, setkávají se, navazují vztahy v zaměstnání, ve škole, se sousedy, na ulici.
- Obvykle bývají cizinci popisováni v podobě jednolitých a homogenních kultur, významné jsou identifikace imigrantů na základě vzdělání, socioekonomického statusu, nebo transnacionální zkušenosti. Ukazuje se, že kulturní a etnické difference jsou podmíněny situačně a relačně. S jednolitými popisy „kultur“ při porozumění sociálním světům nevystačíme.
- Všechny analyzované sítě jsou spíše husté. Znamená to, že jsou v nich jedinci provázáni hustým předivem vztahů. Nenalézáme zde zástupy jedinců separovaných či marginalizovaných, kteří by byli bez podpory druhých.
- V ukrajinských sítích převažuje důležitost (centralita) českých alters. Dle všeho je to významný ukazatel integrace s mnoha důsledky pro trvalejší formy pobytu.
- Zjištění poukazují na potřebu zohledňovat typ migrace a rovněž povahu jednotlivých sítí cizinců. Cizinci řeší mnohé obtíže týkající se pobytu ve městě, a to napříč všemi sítěmi. Liší se svými potřebami. Expatrioti nedokáží definovat délku svého pobytu, jejich potřeby jsou spíše krátkodobého rázu. Potřeby jiných ale mají dlouhodobější ráz. Jak pozorujeme, sociální sítě

jsou v různé míře orientované a propojené s našinci. U ukrajinské sítě platí, že zorientovaní cizinci se stávají pro příchodí zdrojem informací a významně se podílí na jejich adaptaci. V rámci sociální práce s cizinci lze při adaptaci využít potenciálu déle pobývajících krajanů a rovněž zapojovat našince do sociálních sítí imigrantů, nebo pracovat již se zapojenými.

- Nelze přehlížet ani realitu expatriotů, ani realitu mnohých dalších kategorií cizinců, s nimiž se v prostoru města setkáváme.

6.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Vzájemná komunikace a vztahy jsou společnými tématy pro obě strany. Mělo by jít o dialog.
- Potřebné je mířit na celkové soužití ve městě, které sdílí všichni. Smysl má se zaměřit ve strategii na místní aspekty života ve městě, pracovat s identitou obyvatele města. Nabízí se sdílení identity města, která je společná všem.
- Různé kategorie cizinců mají různé potřeby a zájmy, není to homogenní skupina obecných cizinců.
- Veřejné aktivity by měly být otevřené všem, vznikat spontánně a neuzavírat se nebo se profilovat podle etnických skupin. Měly by vést k většímu pocitu spokojenosti (wellbeing). Obtížné je skupiny vzájemně propojovat. Nejsou známé bariéry a možnosti participace na straně našinců ani cizinců. Město ale disponuje silnou občanskou společností.
- Město může využít potenciál vlastní diverzity a více ji ve veřejném prostoru zviditelnit (výstavy umění aj.). I diverzitu v mainstreamových prostředích.
- Podpořit větší participaci cizinců a zapojení do veřejných (a běžících) aktivit. Možnost dobrovolnických programů. V tomto směru chybí propojující platforma.
- V rámci prevence pracovat s předsudky a mýty. Chybí vzájemné informování se a přístup k informacím.
- Součástí procesu by mělo být zjišťování potřeb (primárně jako obyvatel města) a reagování na ně.
- Potřeba je zahrnout do strategie také cizince z EU, na které se obvykle pohlíží jako na snadno integrovatelné, ale v praxi tomu tak mnohdy není.

Prevence negativních sociálních jevů a dopadů migrace

- Ke konci roku 2018 bylo v ČR odsouzeno 54 448 osob, přičemž podíl cizinců tvořil 9,8 %. Na konci roku 2018 bylo v ČR celkem obžalováno 33 821 osob, přičemž podíl cizinců byl 7 % (2 378 osob).
- Ke konci roku 2018 bylo evidováno v brněnských vazebních věznicích a věznicích 40 cizinců, kteří byli obviněni (39 mužů, 1 žena).
- Ke konci roku 2018 bylo evidováno v brněnských vazebních věznicích a věznicích 12 cizinců, kteří byli odsouzeni.
- Od začátku roku 2018 do konce července bylo v JMK evidováno Policií ČR 11 364 kriminálních skutků. Objasněno z nich bylo 5 205 skutků, přičemž 8 % z nich bylo spácháno cizinci. V období od konce července do konce roku 2018 bylo v JMK Policií ČR evidováno 19 562 kriminálních skutků. Objasněno z nich bylo 9 462, což představuje nárůst o 4 257 skutků. Cizinci bylo spácháno 9 % z nich. (Policie ČR, Statistické přehledy kriminality za rok 2018)

Tabulka 9: Kriminalita: spáchané a objasněné skutky v Jihomoravském kraji za celý rok 2018 (k 31. 12. 2018)

	První polovina roku 2018			Druhá polovina roku 2018		
	Registrováno	Objasněno celkem		Registrováno	Objasněno celkem	
Takticko-statistická klasifikace	Celkový počet	Celkový počet	Spácháno cizinci (%)	Celkový počet	Celkový počet	Spácháno cizinci (%)
vraždy	6	6	17	16	17	18
násilná kriminalita	824	560	9	1 444	1 069	9
mravnostní kriminalita	174	97	6	295	198	8
krádeže vloupáním	1 403	341	5	2 483	614	6
krádeže prosté	3 303	795	7	6 031	1 553	8
ostatní majetková kriminalita	1 178	357	8	2 030	706	8
majetková kriminalita	5 884	1 493	7	10 544	2 873	7
ostatní kriminalita	1 409	917	7	2 322	1 645	8
obecná kriminalita	8 291	3 067	7	14 605	5 785	8
zbývající kriminalita	1 503	1 387	8	2 479	2 316	8
hospodářská kriminalita	1 570	750	14	2 477	1 360	13
vojenské a protiústavní činy	0	1	0	1	1	0
CELKOVÁ KRIMINALITA	11 364	5 205	8	19 562	9 462	9

- V březnovém šetření v roce 2018 Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR položilo respondentům sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k cizincům. Nejvyšší míru souhlasu (64 %) vyjadřovali dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality. S tímto výrokem nesouhlasilo pouze minimum respondentů (9 %), pětina (20 %) pak zůstává na pomezí souhlasu a nesouhlasu. S významnou převahou pak česká veřejnost zastávala názor, že tito cizinci jsou zdravotním rizikem pro ČR (souhlasilo 64 %), k výroku se nepřikláněla přibližně desetina (12 %) dotázaných. Přibližně polovina (49 %) považovala cizince za ohrožení jejich způsobu života, pro necelou pětinu (19 %) nesouhlasících naopak toto ohrožení nepředstavovali. (CVVM; Postoje veřejnosti k cizincům, březen 2018)
- V březnu roku 2019 proběhlo totožné šetření. Stejně jako v minulém roce byla participantům položena otázka, zda se domnívají, že jsou cizinci dlouhodobě pobývající v ČR příčinou nárůstu kriminality. S tímto výrokem souhlasilo 61 % dotázaných, což bylo o 3 % méně než v předešlém roce. K nesouhlasu se u tohoto výroku přiklonila přibližně desetina (11 %) dotázaných, což je o 1 % méně než u předešlého roku. Necelá polovina (45 %) dotázaných, tedy o 4 % méně než předešlý rok, považovala cizince za ohrožení českého způsobu života, pro necelou čtvrtinu nesouhlasících (23 %), což je o 4 % méně než v předešlém roce, naopak toto ohrožení nepředstavovali a necelé tři desetiny (28 %) respondentů se pak neklonili ani k souhlasu, ani k nesouhlasu. Stejně jako v minulém roce pak 64 % respondentů vyjadřovalo názor, že jsou cizinci dlouhodobě pobývající v ČR zdravotním rizikem (ve vztahu k šíření nemocí). S tímto výrokem v březnu 2019 nesouhlasilo 11 % dotázaných, což bylo o 1 % méně než v předešlém roce. (CVVM, Postoje veřejnosti k cizincům, březen 2019)
- V mezinárodním výzkumném šetření EVS (European Value Study) z roku 2017, které je zaměřeno rovněž na ČR, respondenti hodnotili míru důležitosti podmínky „aby mohl být člověk pravým Čechem, aby respektoval politické instituce a zákony ČR“. Z celorepublikového měřítka 94 % respondentů označilo danou podmínku za důležitou, přičemž 67 % z nich za velmi důležitou a 27 % za docela důležitou. (EVS, 2017)

7.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Potřebné je v rámci prevence obeznamování cizinců s právním řádem, normami a zvyklostmi. Nízké právní povědomí je záležitostí našich i cizinců (oboustranné).
- Prevence musí brát ohled na různorodost kategorií pobývajících cizinců. Veřejné mínění a povědomí o cizincích nerozlišuje různé kategorie cizinců, a pokud ano, tak velmi intuitivně a stereotypně.
- Jedním z problémů je nakládání s šířícími se informacemi a dezinformacemi (oboustranné). Prevence nenávistných projevů, nenávisti jako takové se týká majority i cizinců. Média a šíření stereotypů a obrazy. Problematické jsou nenávistné projevy na sociálních sítích.

- Různé formy segregace nepřispívají k začleňování cizinců, naopak jsou značně rizikové. Vyčleňování určitých skupin může vést k radikalizačním tendencím.
- Posuzování míry integrace jednotlivých cizineckých skupin je více záležitostí intuice a předsudků. Potřeba je strategie opírat o statistická data a údaje, data průběžně vyhodnocovat.
- Zabývat se oblastí bezpečnosti vyžaduje definovat rizika, co je vlastně ohrožením bezpečnosti.
- Pozornost by měla být věnována i druhé generaci, potomkům imigrantů. Zejména v rámci procesu socializace a vzdělávání.
- Registrován je nízký pocit bezpečí (oboustranné).
- Není dostatek zkušeností se soužitím a jinakostí. V rámci prevence je prospěšná interkulturní mediace.
- Panuje nedůvěra cizinců k veřejným institucím.
- Problematická je diskriminace na trhu práce a působící nelegální struktury v zaměstnávání.
- Potřebné je sledování efektivity podpůrných opatření, aby vedly k samostatnosti cizinců a nezávislosti na systému.

Ekonomická soběstačnost cizinců

- Na konci roku 2017 bylo úřadem práce v Brně-městě registrováno 34 714 cizinců, přičemž více než sedm desetin z nich představují cizinci ze zemí EU/EHP či Švýcarska (71 %, 24 756 osob), více než dvě desetiny tvoří cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (21 %, 7 374 osob) a necelou desetinu zastupují cizinci s povolením (8 %; 2 584 osob). Na konci roku 2018 bylo registrováno 38 951 cizinců, přičemž více než sedm desetin z nich představovali cizinci ze zemí EU/EHP či Švýcarska (70 %, 27 219 osob), více než dvě desetiny tvořili cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (21 %, 8 246 osob) a zbylou necelou desetinu zastupovali cizinci s povolením (9 %; 3 486 osob). Mezi cizinci registrovanými úřadem práce početně převažovali muži, kterých byly téměř dvě třetiny (61,2 %, 23 854 osob), žen bylo více než třetina (38,8 %, 15 097). Na konci června 2019 bylo registrováno 40 643 cizinců, přičemž 70 % z nich představovali cizinci ze zemí UE/EHP či Švýcarska (27 378 osob), 21 % tvořili cizinci mimo EU/EHP a Švýcarsko nepotřebující povolení (8 248 osob) a zbylých 9 % zastupovali cizinci s povolením (5 017 osob). Mezi cizinci registrovanými úřadem práce početně převažovali muži, kterých byly téměř dvě třetiny (61,8 %, 25 129 osob), žen bylo více než jedna třetina (38,2 %, 15 514). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)
- Na konci roku 2017 bylo v okrese Brno-město registrováno 4 180 cizinců s živnostenským oprávněním. V druhé polovině roku 2019 (k 30. 9. 2019) se jednalo o 4 474 cizinců. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

Tabulka 10: Počet podnikatelů – cizinců dle občanství v okrese Brno-město

	Občanství	Počet podnikatelů	
		k 30. 8. 2018	k 30. 9. 2019
1.	Slovensko	1 434	1 661
2.	Ukrajina	1 034	967
3.	Vietnam	700	688
4.	Rusko	93	91
5.	Velká Británie	90	90
6.	Polsko	71	77
7.	Rumunsko	63	73
8.	Maďarsko	59	66
9.	Bulharsko	53	60
10.	Německo	53	54
11.	Itálie	51	54
12.	Rakousko	39	40
13.	Spojené státy	37	42
14.	Arménie	36	35
15.	Bosna a Hercegovina	36	34
	<i>Ostatní</i>	405	442
	CELKEM	4 254	4 474

Tabulka 11: Počet cizinců registrovaných Úřadem práce – Cizinci z EU/EHP a Švýcarska a třetích zemí (+ dělení na typy povolení + dělení podle pohlaví, k 31. 12. 2017; 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019, Brno-město)

	2017		2018		2019 (k 30.6.)	
	muži a ženy	ženy	muži a ženy	ženy	muži a ženy	ženy
Cizinci z EU/EHP, Švýcarska	24 756	8 758	27 219	9 903	27 378	9 881
Cizinci (mimo EU/EHP, Švýcarsko) nepotřebující povolení	7 374	3 622	8 246	4 091	8 248	4 093
Cizinci s povolením – celkem	2584	761	3 486	1 103	5 017	1 540
z toho						
zaměstnanecké karty	2 019	618	3 025	931	3 774	1 133
pracovní povolení	544	139	444	169	1 220	405
modré karty	21	4	17	3	23	2
zelené karty	.	.	.	.	.	.
CELKEM cizinci registrovaní ÚP	34 714	13 141	38 951	15 097	40 643	15 514

- Na konci roku 2017 se na prvním místě umístili cizinci se slovenským státním občanstvím, kteří tvořili polovinu všech registrovaných cizinců – (50 %, 17 230 osob). Na druhém místě se umístili cizinci z Ukrajiny, kteří byli zastoupeni více než desetinou (14 %, 4 792 osob) a na třetím místě se umístili cizinci s rumunským státním občanstvím (6 %, 2 229). K meziročnímu zvýšení počtu cizinců došlo na úrovni několika stovek osob v případě slovenské

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

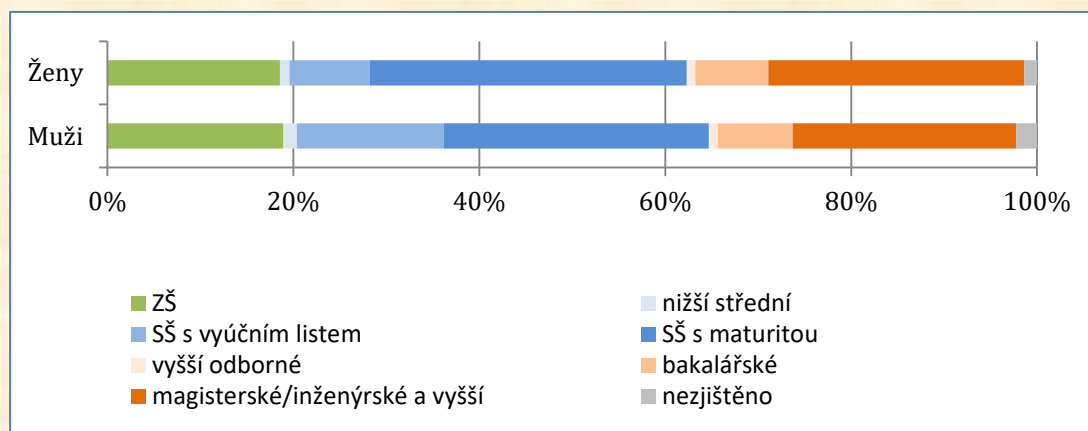
a ukrajinské národnosti. V rámci procentuálního vyhodnocení se jedná o tříprocentní nárůst počtu registrovaných Slováků (konec roku 2017 – červen 2019) a tříprocentní nárůst Ukrajinců (konec roku 2017 – červen 2019). K procentuálnímu nárůstu v případě registrovaných Rumunů nedošlo. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

Tabulka 12: Počet cizinců registrovaných ÚP – 15 nejčastějších státních příslušností (k 31. 12. 2017; 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019; Brno-město)

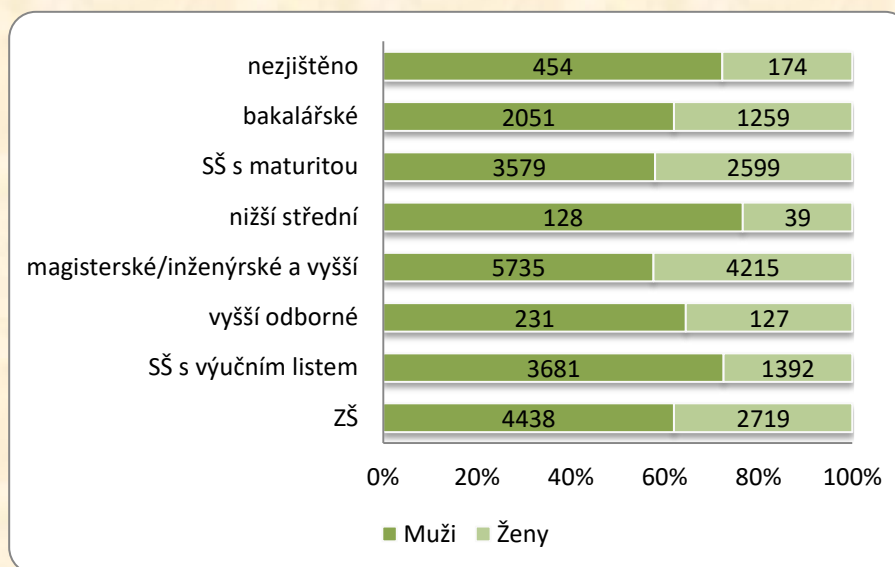
Stát	2017		2018		2019 (k 30. 6.)	
	Počty cizinců	% zastoupení	Počty cizinců	% zastoupení	Počty cizinců	% zastoupení
Slovensko	17 230	50	18 853	48	18 976	47
Ukrajina	4 792	14	5 686	15	6 822	17
Rumunsko	2 229	6	2 312	6	2 292	6
Bulharsko	1 070	3	1 283	3	1 223	3
Rusko	1 050	3	1 240	3	1 212	3
Maďarsko	744	2	862	2	852	2
Polsko	674	2	811	2	862	2
Vietnam	459	1	515	1	506	1
Itálie	458	1	500	1	518	1
Řecko	361	1	500	1	458	1
Indie	329	1	413	1	471	1
Velká Británie	323	1	343	1	347	1
Kazachstán	281	1	332	1	316	1
Španělsko	274	1	291	1	295	1
Bělorusko	245	1	293	1	293	1
Ostatní	4 195	12	4 717	12	5 200	13
CELKEM	34 714	100	38 951	100	40 643	100

- Občané Slovenska byli v Brně-městě k 30. 6. 2018 také nejčastějšími držiteli živnostenského oprávnění (33,7 %, 1 434 osob), následovali je občané Ukrajiny (24,3 %, 1 034) a Vietnamu (16,5 %, 700 osob). Na konci června 2019 je situace podobná. V případě občanů Slovenska došlo k meziročnímu nárůstu o 227 osob, v případě občanů Ukrajiny se jedná o 67 osob, v případě občanů Vietnamu se jedná o 12 nových držitelů živnostenského oprávnění. (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019)
- Více než dvě třetiny cizinců (67 %, 23 187 osob), kteří byli k 31. 12. 2017 úřadem registrováni, dosáhli vzdělání s maturitou a vyššího. Vzdělání základního, nižšího středního nebo středoškolského s výučním listem, dosáhla třetina z nich (33 %, 11 507 osob). Na konci roku 2018 dosáhlo vzdělání s maturitou a vyššího 25 465 osob. Vzdělání základního, nižšího středního nebo středoškolského s výučním listem dosáhla třetina z nich (34 %, 12 839 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

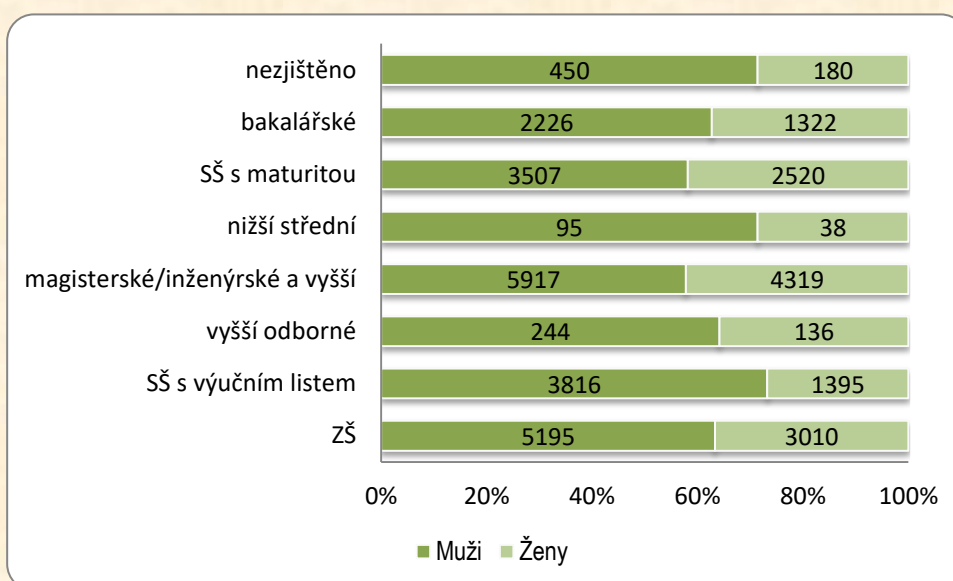
Graf 10: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 31. 12. 2017, Brno-město)

Graf 11: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 31. 12. 2018, Brno-město)

Graf 12: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 30. 6. 2019, Brno-město)

- Věková kategorie do 24 let tvoří 16% podíl registrovaných cizinců, od 25 do 39 let tvoří 54% podíl, od 40 do 59 let tvoří 27% podíl a kategorie od 60 a více let tvoří 3% podíl.
- V roce 2017 bylo do rekvalifikací ÚP v okrese Brno-město zařazeno 461 osob, 11 z nich bylo cizinců.
- Ke konci roku 2017 bylo evidováno podle kategorií CZ-ISCO nejvíce cizinců v kategorii druhé – specialisté (9 463 cizinců), dále pak v kategorii deváté – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (8 542 cizinců). Třetí nejpočetnější kategorií byla kategorie třetí – techničtí a odborní pracovníci (3 776 cizinců). Tento trend se v dalších letech nezměnil. Na konci roku 2018 se jednalo o 10 358 cizinců-specialistů (meziroční nárůst o 895 osob), 9 255 cizinců v kategorii pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (meziroční nárůst o 713 osob) a 4 450 cizinců v kategorii technických a odborných pracovníků (nárůst o 674 osob). V polovině roku 2019 se jednalo o 10 744 cizinců-specialistů (meziroční nárůst o 386 osob), 9 471 cizinců v kategorii pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (meziroční nárůst o 216 osob) a 4 577 cizinců v kategorii technických a odborných pracovníků (meziroční nárůst o 127 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2017 a 30. 6. 2019)

Tabulka 13: Počet cizinců registrovaných ÚP v okrese Brno-město podle kategorií CZ-ISCO (k 31. 12. 2017; 2018 a k 30. 6. 2019)

	2017		2018		2019	
Kategorie CZ-ISCO	muži a ženy	ženy (%)	muži a ženy	ženy (%)	muži a ženy	ženy (%)
Zákonodárci a řídící pracovníci	684	24	740	25	761	25
Specialisté	9 463	32	10 358	34	10 744	34
Techničtí a odborní pracovníci	3 776	39	4 450	40	4 577	40
Úředníci	3 586	57	4 151	55	4 515	54
Pracovníci ve službách a prodeji	2 907	57	3 432	57	3 570	57
Kvalifikovaní pracovníci v zem., les. a ryb.	66	27	70	27	87	28
Řemeslníci a opraváři	2 973	8	3 047	8	3 307	9
Obsluha strojů a zařízení, montéři	2 717	37	3 448	38	3 611	38
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	8 542	41	9 255	41	9 471	39
CELKEM	34 714	38	38 951	39	40 643	38

- Ke konci června roku 2018 bylo v okrese Brno-město registrováno 4 254 podnikajících cizinců. Nejvíce bylo cizinců se slovenským státním občanstvím (34 %, 1 434 osob), následovaní cizinci s ukrajinskou státní příslušností (24 %, 1 034 osob) a cizinci s vietnamskou státní příslušností (16 %, 700 osob). Na konci června 2019 nezaznamenáváme zásadní změny. Slovenských podnikatelů přibýlo v řádu 227 osob. Ukrajinských podnikatelů naopak ubylo (67 osob), podobně jako Vietnamců (12 osob). (ÚP Brno-město; data k 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019)

Tabulka 14: Počet podnikatelů – cizinců dle občanství v okrese Brno-město (k 30. 6. 2018 a 30. 6. 2019)

	Občanství	Počet podnikatelů (2018)	Počet podnikatelů (2019)
1.	Slovensko	1 434	1 661
2.	Ukrajina	1 034	967
3.	Vietnam	700	688
4.	Rusko	93	91
5.	Velká Británie	90	90
6.	Polsko	71	77
7.	Rumunsko	63	73
8.	Maďarsko	59	66
9.	Bulharsko	53	60
10.	Německo	53	54
11.	Itálie	51	54
12.	Rakousko	39	40
13.	Spojené státy	37	42
14.	Arménie	36	35
15.	Bosna a Hercegovina	36	34
	<i>Ostatní</i>	405	442
	CELKEM	4 254	4 474

- Pokud se přesuneme z pomyslných horních pater imigrace na opačný pól, musíme si vystačit s expertním odhadem počtu cizinců v riziku sociálního vyloučení. Odhad počtu cizinců pocházejících z třetích zemí v okrese Brno-město, kteří jsou sociálně vyloučení nebo sociálním vyloučením ohroženi (k 31. 12. 2014), se pohybuje v rozmezí 1 500 až 2 000 osob (SPSZ města Brna pro období 2016–2019) a tedy nad hranicí deseti procent.

7.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

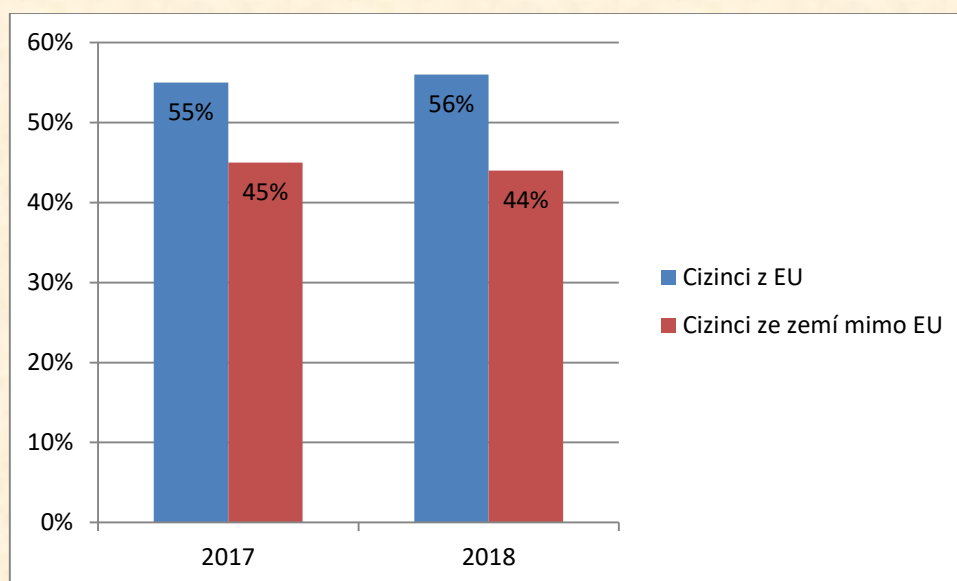
- Vymezení ekonomické soběstačnosti cizince.
- Existující a měnící se poptávka na trhu práce. V současné chvíli značná.
- Existující potřeby zaměstnavatelů. Zapojení zaměstnavatelů.
- Komplikovaný proces vyřizování povolení k zaměstnání.
- Přítomnost různorodých kategorií cizinců a jejich působení na různých trzích práce (kontrast vysoce kvalifikovaných a nízce kvalifikovaných cizinců).

- Podpora zaměstnanosti. Zapojení na trh práce již pobývajících kategorie cizinců. Přítomnost uchazečů o zaměstnání, kteří nejsou registrovaní úřadem práce.
- Adaptace nově příchozích, kteří reagují na poptávku trhu práce a málo v čem se orientují. Působení mentorů pro cizince, interkulturních pracovníků.
- Zaměstnanost partnerů a partnerek cizinců, kteří jsou zaměstnáni. Zaměstnanost žen cizinek.
- Vyhodnocení kvalifikace a dovedností (např. bilanční diagnostika, kariérní poradenství) a následné nasměrování na konkrétní segment trhu práce. Individuální práce vyžaduje značný kapacitní prostor, který úřad práce nemá.
- Jazyková bariéra je pro působení na trhu práce zásadní. Potřeba zatraktivnění kurzů a uzpůsobení potřebám cizinců, specifické a zacílené kurzy. (Ne)srozumitelnost informací poskytovaných úřady.
- Potřeba informovat cizince, zvyšovat právní povědomí v roli zaměstnance či zaměstnavatele.
- Využití možností rekvalifikací.
- Komplikace s nostrifikací vzdělání.
- Cizinci ze Slovenska z hlediska ekonomického nemají nějaká specifika.
- Rizika nelegálního zaměstnávání a role zprostředkovatelů.
- Potřeba shromažďovat a vyhodnocovat data, zpracovávat popis situace, vývoj a predikce. Potřeba informací o kategoriích cizinců na trhu práce.
- Podpořit spolupráci institucí a organizací, koordinované postupy. Zřízení pozic poradců v institucích.

Zdraví jako hodnota

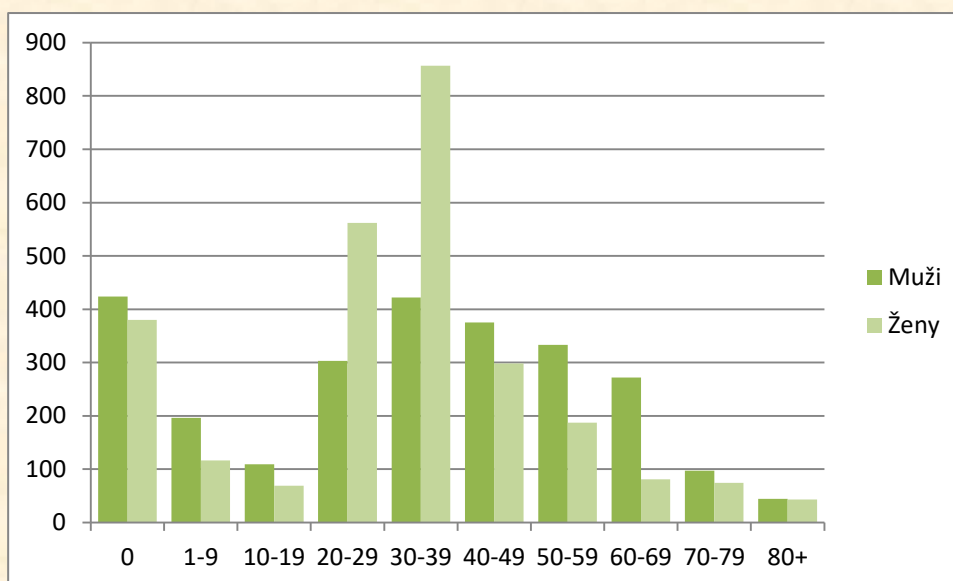
- V roce 2017 bylo v okrese Brno-město provedeno 4 783 hospitalizací cizinců, přičemž v 54 % případech se jednalo o hospitalizace cizinek (2 592 osob), dalších 46 % tak připadá na cizince muže (2 191 osob). O něco častější byly hospitalizace cizinců z EU – 55 % (2 641 osob), zatímco hospitalizací cizinců mimo EU bylo 45 % (2 142 osob). (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2017) Na konci roku 2018 byl počet hospitalizovaných cizinců 5 269. V 2 667 případech (55 %) se jednalo o ženy, ve zbytku případů (2 602 osob) se jednalo o muže. Zaznamenáme meziroční nárůst hospitalizací o 486 případů, což představuje 10,2 % nárůst hospitalizací oproti minulému roku. V roce 2018 byli rovněž o něco častěji hospitalizováni cizinci z EU – 54 % (2 864 osob). Hospitalizací cizinců mimo EU bylo 46 % (2 405 osob). Procentuálně nedošlo v rámci meziročního srovnání téměř k žádné změně. (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018)¹

Graf 13: Podíly hospitalizací cizinců v okrese Brno-město za rok 2017 a 2018 podle příslušnosti k EU (k 31. 12. 2017 a 31. 12. 2018)

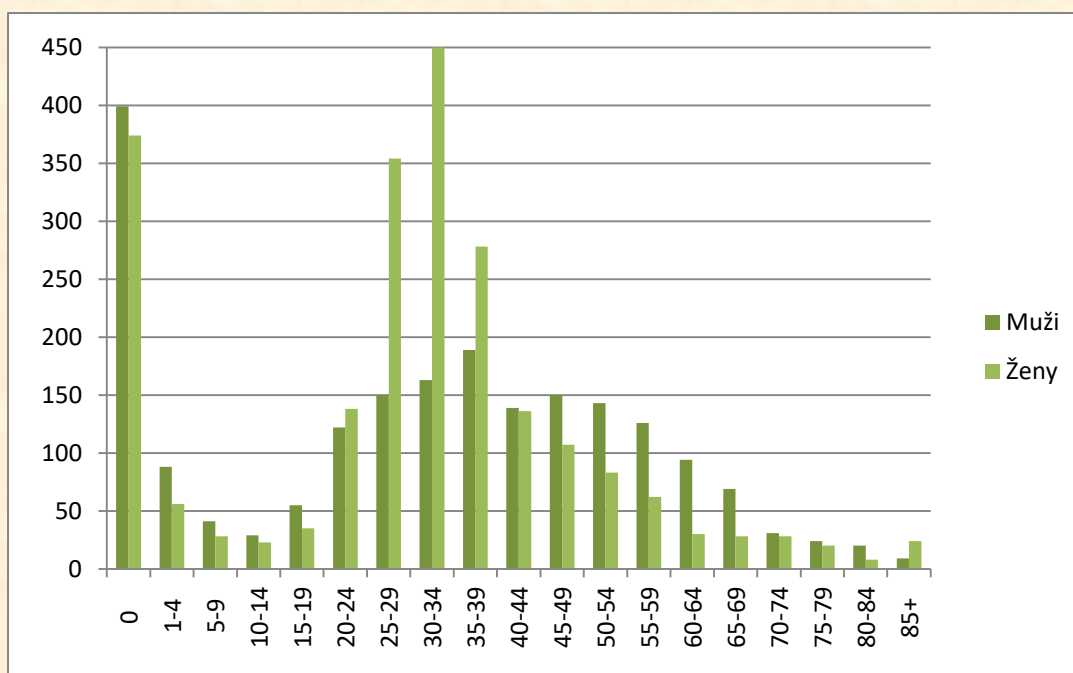
¹ Data z NRHOSP se týkají pouze hospitalizovaných cizinců a byla zahrnuta všechna lůžková zařízení se sídlem v okrese Brno-město. NRHOSP nerozlišuje způsob úhrady péče a zahrnuje primárně péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění.

Graf 14: Počty hospitalizovaných cizinců ze zemí EU v okrese Brno-město za rok 2018 podle věkových skupin (k 31. 12. 2018)

- V rámci hospitalizací cizinců bylo na konci roku 2017 hospitalizováno ve věkové kategorii 20-39 let celkem 43 % cizinců (1 147 osob) a do jednoho roku života 16 % cizinců (435 dětí). Situace hospitalizací cizinců mimo EU je podobná. Ve věkové kategorii 20-39 let bylo hospitalizováno 39 % (831 osob) a v kategorii do jednoho roku života 13 % cizinců (286 dětí). (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2017)
- Na konci roku 2018 bylo ve věkové kategorii od 20-39 let hospitalizováno 45 % cizinců (2 171 osob) a v kategorii do jednoho roku života 21 % cizinců (1 004 osob). (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018)

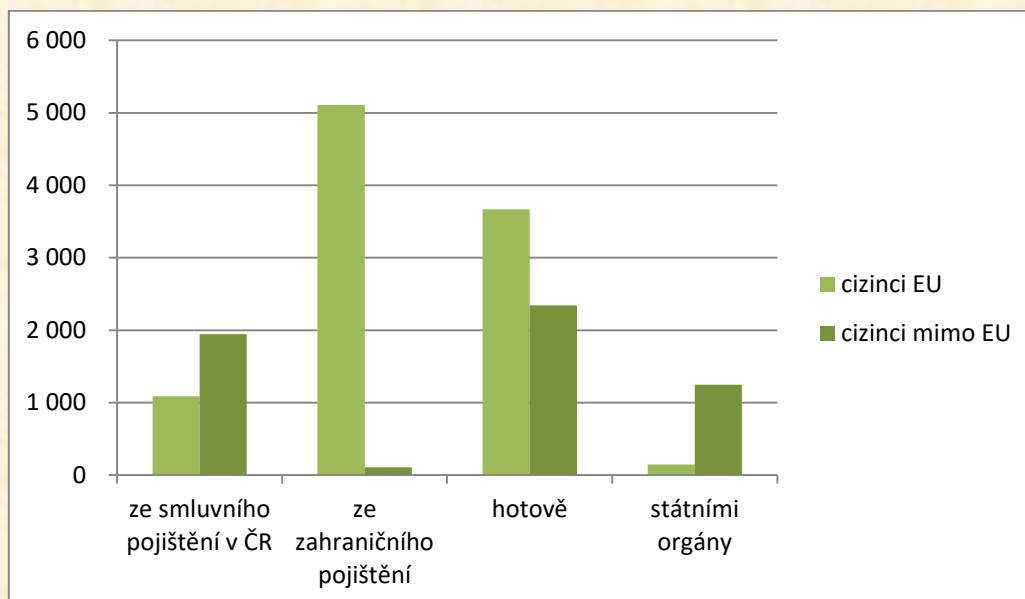
Graf 15: Počty hospitalizací cizinců ze zemí EU v okrese Brno-město za rok 2018 podle věkových skupin (k 31. 12. 2018)

- Cizinci z EU nejčastěji využívali v roce 2017 úhrady ze zahraničního pojištění a cizinci mimo EU úhrady v hotovosti nebo prostřednictvím smluvního pojištění v ČR. (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2017). Pokud srovnáme čerpání zdravotní péče v Jihomoravském kraji ve vztahu k zemi původu cizince za rok 2018, zjistíme, že osoby pocházející ze zemí EU výrazně častěji využívali možnosti čerpat zdravotní pojištění ze zahraničního pojištění (na konci roku 2018 se jednalo o 5109 osob z EU versus 107 osob ze zemí mimo EU), dávali cizinci pocházející ze zemí mimo Evropskou unii převážně přednost zdravotní péči hrazené státními orgány (1245 osob ze zemí mimo EU versus 148 osob ze zemí EU). Platbu v hotovosti preferovalo 3669 cizinců ze zemí EU a 2343 cizinců ze zemí mimo EU (jedná se o 28 % rozdíl, podobně, jako v případě smluvního pojištění, kde tento rozdíl činí 22 % osob). (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018)²

² Data zahrnují pouze péči o pacienty a náklady, které nejsou hrazeny ze zákonného veřejného zdravotního pojištění a poskytují je pouze poskytovatelé akutní lůžkové péče typu nemocnice.

Graf 16: Čerpání zdravotní péče cizinci ze zemí EU a mimo EU v Jihomoravském kraji za rok 2018 (k 31. 12. 2018)

- Náklady na zdravotní péči cizinců ze zemí EU v roce 2016 činily v rámci Jihomoravského kraje 100,2 mil. Kč. Na konci roku 2018 činil ten stejný typ nákladů 115, 8 mil. Kč. Náklady na zdravotní péči cizinců ze zemí mimo EU v roce 2016 činily v rámci Jihomoravského kraje 20,2 mil. Kč. (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2017) Na konci roku 2018 činily tyto náklady 21,9 mil. Kč. V čase tedy narůstají o 15,6 % v případě cizinců z EU a 8,4 % v případě cizinců ze zemí mimo EU. (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018)
- Nejvíce finančních prostředků bylo v Jihomoravském kraji na konci roku 2017 vynaloženo na péči o cizince ze zemí EU ve věkové kategorii 20 až 59 let, jedná se tedy o ekonomicky aktivní cizince. Zdravotní péče o tuto skupinu si vyžádala náklady v hodnotě 75,52 mil. Kč. (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2017) Na konci roku 2018 byla situace následující: nejvíce finančních prostředků bylo opět vynaloženo na skupinu cizinců ze zemí EU ve věkové kategorii 20-59 let, jednalo se o 87,6 mil. Kč a 1,6 mil. Kč v případě cizinců ze zemí mimo EU. Celkové náklady na zdravotní péči o cizince jsou v Jihomoravském kraji v případě cizinců ze zemí EU 11,6 mil. Kč a v případě cizinců ze zemí mimo EU 2,2 mil. Kč.³ (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018)
- Neuhrazená částka za zdravotní péči po lhůtě splatnosti činila na konci roku 2017 0,16 % z celkových nákladů. Na konci roku 2018 činila tato částka za Jihomoravský kraj 2,9 % z celkových nákladů u cizinců ze zemí EU a 0,3 % z celkových nákladů u cizinců mimo země EU (ÚZIS ČR, Roční výkaz; data k 31. 12. 2018).

³ Data odevzdávají pouze poskytovatelé akutní lůžkové péče typu nemocnice a to pouze za péči poskytnutou cizincům, která byla hrazena mimo zákonem stanovené veřejné zdravotní pojištění v ČR.

Tabulka 15: Náklady na zdravotní péči cizinců v Jihomoravském kraji podle způsobu úhrady za rok 2016 a 2018 (v %, data k 31. 12. 2018)

Zdroj financování zdravotní péče	2016				2018			
	Smluvní pojištění v ČR	Zahraniční pojištění	Hotově	Zdroje státních orgánů	Smluvní pojištění v ČR	Zahraniční pojištění	Hotově	Zdroje státních orgánů
Náklady za cizince ze zemí EU	4,4 %	46 %	32,3 %	0,5 %	3,5 %	20,5 %	9,8 %	6 %
Náklady za cizince ze zemí mimo EU	6,8 %	2,3 %	7 %	0,7 %	3,9 %	0,2 %	3 %	11 %

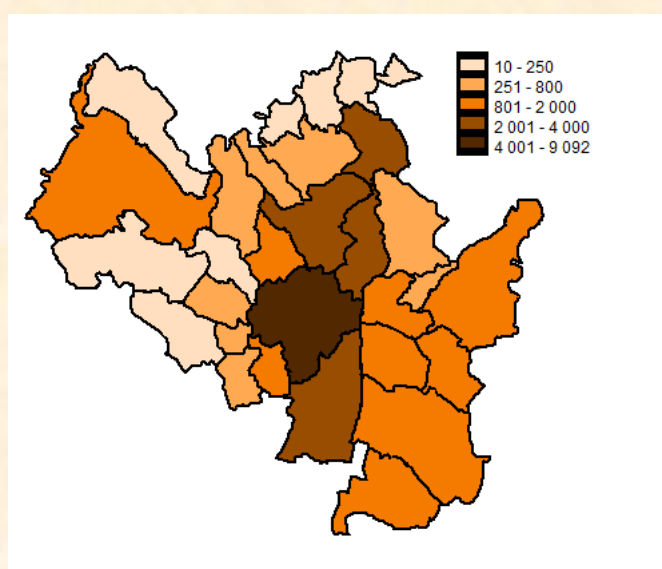
7.2 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Existující jazyková bariéra a komunikační problémy mezikulturního charakteru.
- Nedostatek kvalitních tlumočnicků a nedostupnost. Nákladná služba kvalifikovaných tlumočnicků.
- Rozvoj zdravotní gramotnosti (znalosti, porozumění, informovanosti, přístupu k péči, povědomí o fungování zdravotní péče, prevenci apod.).
- Propojení zdravotních a dalších služeb ve městě (síťování). Dostupnost a kvalita služeb.
- Přenos dobrých praxí a zkušeností.
- Hrazení péče ze zdravotního pojištění, problémy s (ne)pojištěním a úhradami služeb.
- Uznávání vzdělávání a neuznané kvalifikace cizinců.
- Rozvoj sociokulturních kompetencí zdravotníků a informovanost zdravotníků, povědomí o kulturních specifických.
- Znalost specifik cizinců pobývajících ve městě.
- Síť lékařů hovořících cizími jazyky.
- Existující sociokulturní bariéry.
- Role interkulturní práce a mediace v prostředí zdravotnických zařízení.

Bydlení a veřejný prostor

- Nejvíce cizinců žilo k 1. 1. 2020 v městské části Brno-střed (9 092 osob). Více než tři tisíce cizinců pobývalo v městské části Brno-sever (3 899 osob) a v části Brno-Královo Pole (3 789 osob). Mezi městské části s více než 1 000 bydlícími cizinci patří také Brno-jih (2 483 osob), Brno-Židenice (1 929 osob), Brno-Slatina (1 473 osob), Brno-Líšeň (1 427 osob), Brno-Žabovřesky (1 327 osob) a Brno-Černovice (1 076 osob). V městské části Brno-Bohunice žilo 940 cizinců. Ve zbývajících městských částech počet bydlících cizinců nepřevyšuje 800 osob.

Mapa 2: Počet cizinců v městských částech Brna, k 1. 1. 2020

Tabulka 16: Počet cizinců v městských částech Brna, srovnání let 2018, 2019 a 2020 (k 1.1.)

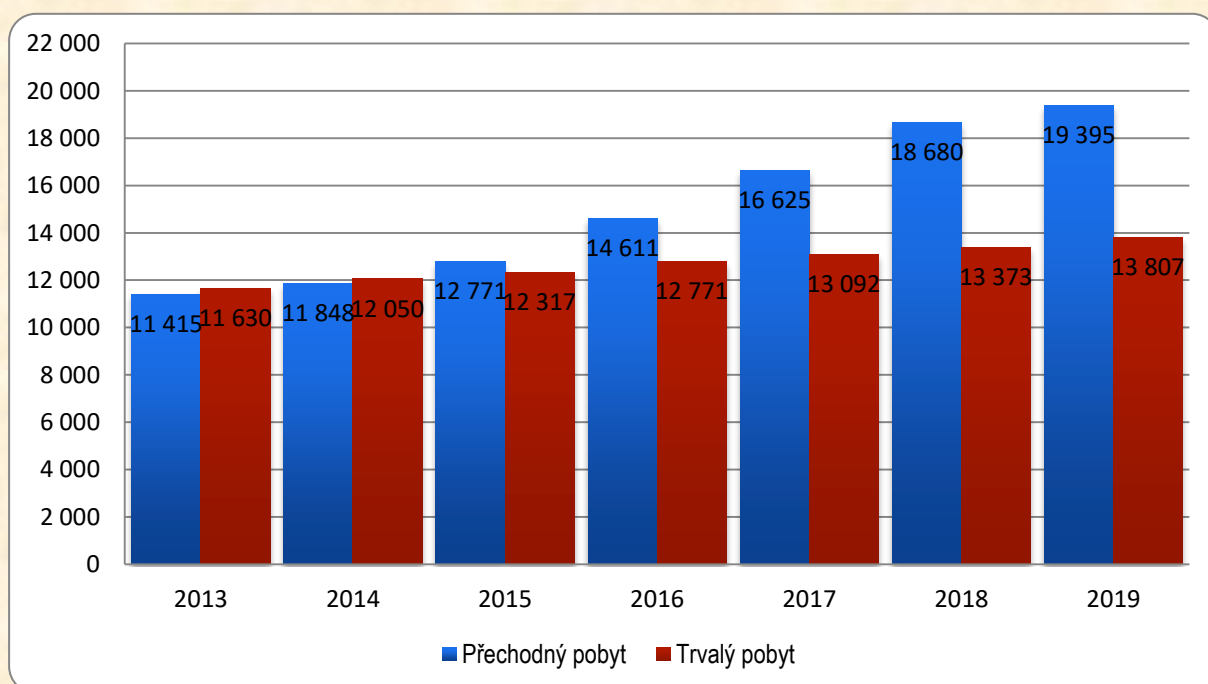
Městská část	Počet cizinců k 1.1.			Rozdíl let 2018 a 2020
	2018	2019	2020	
Brno-střed	7 116	7 688	9 092	1 976
Brno-sever	3 217	3 471	3 899	682
Brno-Královo Pole	2 967	3 126	3 789	822
Brno-jih	2 066	2 239	2 483	417
Brno-Židenice	1 615	1 705	1 929	314
Brno-Líšeň	1 377	1 393	1 427	50
Brno-Slatina	1 187	1 355	1 473	286
Brno-Žabovřesky	1 176	1 164	1 327	151
Brno-Černovice	892	920	1 076	184
Brno-Bystrc	802	827	888	86
Brno-Bohunice	774	810	940	166
Brno-Řečkovice a Mokrý Hora	682	703	792	110
Brno-Starý Lískovec	555	636	730	175
Brno-Vinohrady	493	506	558	65
Brno-Nový Lískovec	471	508	568	97
Brno-Tuřany	373	384	411	38
Brno-Medlánky	371	351	382	11
Brno-Komín	354	361	476	122
Brno-Kohoutovice	324	344	353	29
Brno-Maloměřice a Obřany	300	313	339	39
Brno-Chrlice	246	266	277	31
Brno-Jundrov	195	196	242	47
Brno-Žebětín	150	170	214	64
Brno-Bosonohy	146	137	118	-28
Brno-Ivanovice	93	82	80	-13
Brno-Jehnice	32	31	33	1
Brno-Kníničky	28	26	30	2
Brno-Útěchov	16	19	19	3
Brno-Ořešín	10	8	10	0
Neurčeno	22	17	19	-3
Brno CELKEM	28 050	29 756	33 974	5 924

- Nejvíce cizinců přibýlo v průběhu let 2018 a 2019 v městské části Brno-střed, kde byl zaznamenán nárůst o 1 976 osob, v Brně-Králově Poli o 822 osob a v Brně-severu s nárůstem o 682 osob. V Brně-jihu přibýlo v letech 2018 a 2019 417 osob. Počet cizinců vzrostl o více než 200 osob v průběhu sledovaných let také v Brně-Židenicích a Brně-Slatina. Nárůst cizinců v rozmezí 100 až 200 osob byl zaznamenán v Brno-Černovice (o 184), Brno-Starý Lískovec (o 175), Brno-Bohunice (o 166), Brno-Žabovřesky (o 151), Brno-Komín (o 122) a Brno-Řečkovice a Mokrý Hora (o 110). Ve zbylých městských částech se jedná o meziroční nárůst cizinců v řádu několika desítek osob, vyjma Brna-Bosonohy a Brna-Ivanovic, kde se počet cizinců je nepatrně snížil. V Brně-městě žilo na počátku roku 2020 (k 1. 1.) 33 974 cizinců

(MVČR; Informativní počet cizinců v obcích a městských částech; údaj za 1. 1. 2018 a 2019 a MVČR; Informativní počet cizinců v obcích a městských částech).

- Cizinci ve městě Brně pocházejí převážně ze zemí mimo EU (63 % k 31. 12. 2017). K 30. 11. 2019 se jedná o 62,7 %. Progresivnější nárůst bylo možné pozorovat jak u cizinců pocházejících ze zemí EU (při srovnání ke konci let 2013 a 2017 se jedná o 37,7% nárůst), tak u cizinců mimo EU, kde se jednalo o 24,3% nárůst. Na konci listopadu roku 2019 (k 30. 11. 2019) se jedná o 60,1 % nárůst v případě cizinců z EU a 34,3 % v případě cizinců mimo EU. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2019; data k 30. 11. 2019)
- Na konci let 2013 a 2014 počet cizinců s trvalým pobytem mírně převyšuje počet cizinců s přechodným typem pobytu. V následujících letech 2015 až 2018 je tomu naopak – zaznamenáváme vyšší nárůst cizinců s přechodným pobytem než těch s pobytem trvalým. Počet cizinců s přechodným pobytem při srovnání konce roku 2015 a 2018 vzrostl o 46,3 %. Před koncem roku 2019 (údaj k 30. 11. 2019) vzrostl počet cizinců s přechodným typem pobytu o 50,1 % a s trvalým typem pobytu o 11,8 %. Cizinců s trvalým pobytem tedy po celé sledované období také přibývá, ale nárůst jejich počtu je pozvolnější, meziročně se pohybuje jen mezi 2,2 % až 3,6 %. (MVČR; Cizinci s povoleným pobytem, informativní přehledy za rok 2013–2019)
- V Brně pozorujeme dvě tendence: na jedné straně se zde řada cizinců trvale usazuje, současně ale přichází cizinci další, jejichž pobyt se může, ale nemusí, po několika letech proměnit v pobyt trvalý.

Graf 17: Cizinci v Brně-městě (včetně EU) dle typu pobytu v letech 2013–2018

8.1 Hlavní problémy a témata v rámci skupinové diskuse v roce 2018

- Hranice mezi tím, kdy je prostorová segregace preferovaná cizinci (blízkost) a tím, kdy se stává sociální pastí a uzavřeným místem.
- Limitovaná kapacita města, dojíždění do města a bydlení v okolí.
- Obtíže se zajišťováním bydlení ve městě (není jen problém cizinců). Nedostatek bytů a nedobrá situace na trhu s bydlením obecně, dostupnost bydlení.
- Využití bytového fondu a podpora nájemního bydlení.
- Nutnost mezioborové a meziinstitucionální spolupráce při utváření veřejného prostoru.
- Chybějící azylové bydlení ve městě (krizové).
- Obavy pronajímatelů z cizinců.
- Potřeba dávat prostor k vyjádření i cizincům. Bydlení ve vztahu k různým kategoriím cizinců (různost potřeb a očekávání, neznalost potřeb cizinců).
- Podmínky a povinnosti pro cizince (vazba na pobyt).
- Cizinci nemají dostatečné povědomí o tom, jak funguje trh s bydlením.

Klíčové dokumenty

Na úrovni kraje:

- *Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje 2016–2025*
- *Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2014–2020*
- *Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2014-2020*

Na úrovni města:

- *Strategický plán sociálního začleňování města Brna pro období 2016–2019*
- *5. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2018–2019*
- *Strategie Brno 2050*

SWOT analýza

S – Silné stránky

S.1	Brno je městem, kde pobývají více než tři pětiny cizinců z celkového počtu cizinců v Jihomoravském kraji. Stalo se mezinárodním městem se silnou a rostoucí populací cizinců, kteří se v různé míře a tempu adaptují a začleňují. Téměř každý desátý obyvatel města je cizincem, potenciál pro systematickou podporu adaptace/začleňování je velký.
S.2	Mezi všemi cizinci žijícími v Brně jsou nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny a Slovenska, kteří jsou považováni za kulturně blízké.
S.3	Populace cizinců je dobře vzdělaná, nejvyšším dosaženým vzděláním (magisterské/inženýrské a vyšší) disponuje přibližně každý čtvrtý cizinec, více než dvě třetiny cizinců dosáhly vzdělání s maturitou a vyššího vzdělání.
S.4	V Brně je evidentní silný vliv přítomnosti vysoce kvalifikovaných cizinců s příznivou vzdělanostní strukturou. Přibližně každý druhý cizinec je registrován jako „odborník“.
S.5	Mezi vysoce kvalifikovanými cizinci převažují lidé ze zemí EU.
S.6	Počty dětí/žáků v MŠ, ZŠ a SŠ se pohybují se v rozmezí 2 % až 4 %, jedná se o stovky dětí, které navštěvují školy, a jsou zapojené do vzdělávacího procesu, který je integrační.
S.7	Disponujeme údaji o státních občanstvích žáků v MŠ, ZŠ a SŠ. Nejpočetnější jsou děti/žáci s občanstvím Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska a Ruska.
S.8	Známe školy, v nichž se vyskytují desítky dětí cizinců.
S.9	Plán pedagogické podpory představuje účinný a silný podpůrný nástroj integračních snah v kontextu práce s dětmi cizinců.
S.10	Školy v Brně s vysokou koncentrací dětí cizinců zavedly popisky v budovách v cizích jazycích, informují o své činnosti v cizích jazycích. Pracují s diverzitou.
S.11	Na vysokých školách je přibližně každý pátý student ze zahraničí, převážně ale pochází ze Slovenska. Mnozí po ukončení studia zůstávají v Brně a získávají první pracovní zkušenosti na kvalifikovaných pozicích. Studenti se soustřeďují zejména na Masarykově univerzitě, Vysokém učení technickém v Brně a Mendelově univerzitě.
S.12	Cizinci studující v Brně doktorát mají zájem o naučení se českého jazyka.
S.13	Úřad práce registruje více než 35 tisíc cizinců, většina jich pochází ze zemí EU/EHP či Švýcarska a bydlí nejen v Brně, ale i v jeho blízkém okolí (jsou dostupní).

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

S.14	Více než 4 tisíce cizinců disponuje živnostenským oprávněním a podniká.
S.15	Pobývajícím cizincům v roli zaměstnavatelů vytvářejících pracovní příležitosti a přispívajícím k rozvoji ekonomiky.
S.18	Cizinci přihlášení k trvalému pobytu jsou zdrojem příjmu města. Od počtu obyvatel se odvíjí příjmy města.
S.19	Nabytá zkušenost s diverzitou v řadě segmentů pracovního trhu (firmy, univerzity).
S.20	Nejvíce cizinců patří do věkové kategorie plné či zralé dospělosti, jsou ekonomicky aktivními obyvateli.
S.21	Přestože je žen cizinek méně než mužů cizinců, jejich zastoupení v čase roste. Nárůst je oproti nárůstu počtu mužů progresivnější.
S.22	Cizinci dokáží formulovat své potřeby a očekávání, s délkou jejich pobytu se prohlubují jejich zkušenosti a celková orientace.
S.23	Přítomnost cizinců, kteří ve městě pobývají roky, jsou integrováni a orientují se.
S.24	Je patrná tendence k dlouhodobějším či trvalým formám pobytu cizinců ve městě.
S.25	Přítomnost ekonomicky soběstačných a aktivních cizinců zajímajících se o život a dění ve městě.
S.26	V Brně se na jedné straně řada cizinců trvale usazuje, současně ale přichází cizinci další, jejichž pobyt se může, ale nemusí, po několika letech proměnit v pobyt trvalý. Je patrná tendence k setrvalejším formám pobytu a vytváření vazeb k městu.
S.27	Město Brno je vnímáno jako atraktivní místo k založení rodiny a setrvání, k usazení se často přispívá vztah s českým partnerem/partnerkou či založení rodiny.
S.28	Cizinci se do sítí obyvatel Brna více či méně začleňují, setkávají se, navazují vztahy v zaměstnání, ve škole, se sousedy, na ulici.
S.29	Významným ukazatelem integrace cizinců s mnoha důsledky pro trvalejší formy pobytu je to, že v jejich sociálních sítích zastávají významnou roli občané města.
S.30	Nově přichozí cizinci si zjišťují podstatné informace ještě před příchodem do Brna.
S.31	Zájem cizinců o možnost zapojení do dobrovolnických programů.
S.32	Rozhodnutí zůstat v Brně déle ovlivňuje řada faktorů: pojetí Brna jako místa, kde lze žít dobrý život, nabyté zkušenosti, které se utváří v průběhu pobytu. K setrvání motivuje pocit bezpečí, nízké životní náklady v porovnání se zahraničím, geografická situovanost Brna, dobrá infrastruktura, prostředí přátelské rodině, náboženská svoboda a kulturní nabídka.

S.33	Časté užívání angličtiny cizinci jako světového jazyka v komunikaci s okolím.
S.34	Přítomnost desítek různých typů aktérů a organizací, které mohou být nositeli lokální integrační politiky.
S.35	Ve městě jsou přítomny nevládní neziskové organizace koncentrující potřebný zkušenostní kapitál a zkušenosti s realizací aktivit na podporu integrace.
S.36	Město disponuje silnou občanskou společností, která pomáhá procesům začleňování cizinců.
S.37	Aktéři integrace ve městě mají vůli se zabývat otázkou zlepšení informovanosti cizinců a radit jim v potřebných oblastech.
S.38	Město má potenciál využít vlastní diverzitu, lze s ní pracovat ve veřejném prostoru (výstavy, umění aj.).
S.39	Magistrát města Brna v praxi vyzkoušel zavedení pozic interkulturních pracovníků. Osvědčili se v plnění zprostředkující role mezi magistrátem a cizinci, v identifikaci sociální problémů, při pojmenovávání potřeb a hledání systémovějších řešení na úrovni samosprávy.
S.40	Inovativně koncipovaná interkulturní práce v Brně ukázala, že je schopna rychle identifikovat sociální problémy a podávat o nich relevantní informace Magistrátu města Brna.
S.41	Magistrát města Brna získal řadu zkušeností s působením interkulturních pracovníků, kteří byli podpořeni z inovačního projektu.
S.42	Ve městě došlo k transformaci Poradního orgánu pro integraci cizinců a vznikla nová struktura pracující na tvorbě podkladů ke strategii integrace, garant tvorby strategie.
S.43	Zájem samosprávy o důsledky pobytu cizinců ve městě, opakované získání projektu obcí na podporu integrace cizinců od MV. Vědomí možnosti rozhodovat se a utvářet konkrétní integrační strategie, které budou prospěšné všem obyvatelům města.
S.44	Ochota některých lékařů vyjít vstříc cizincům pacientům ve formě cizojazyčných nápisů v ordinacích.
S.45	Místní aktéři integrace jsou ochotní a motivovaní k tomu podílet se na tvorbě integračních opatření.
S.46	K dispozici jsou dostupná data o cizincích na území města Brna.
S.47	Vznikl návrh strategie integrace cizinců v Brně 202 – 2026.
S.48	Aktéři integrace byli schopni vytvořit vizi strategie.

W – Slabé stránky

W.1	Obtížná adaptace dětí přicházejících do ZŠ a SŠ škol, individuální tempo adaptace a míra přijetí kolektivem spolužáků. Neznalost či špatná znalost žáků českého jazyka v okamžiku nástupu do školky či školy.
W.2	Různorodost potřeb dětí cizinců, které na školy nastupují v různém věku a s rozdílnými znalostmi a dovednostmi.
W.3	Narůstá počet cizinců ve věkové kategorii 0 až 9 let, kteří rozšíří počty žáků škol.
W.4	Dezorientace, nejistota rodičů a nesrozumitelnost informací ohledně školní docházky a vzdělávání dětí. Rodiče dětí často nerozumí českému vzdělávacímu systému, neznají dostatečně jeho možnosti a specifika. Potíže rodičů s výběrem vhodné školy pro dítě.
W.5	Komplikace se zapojováním rodičů do procesů a menší možnost v podporování dítěte ve vzdělávání (např. příprava, úkoly).
W.6	Nezohledňování potřeby individuální práce s dětmi cizinci školami.
W.7	Nedostatečná systémová řešení vznikajících problémů při vzdělávání dětí. Chybějící návody, jak v konkrétních situacích postupovat.
W.8	Chybí ucelený systém komunikaci škola – žák – rodič. Absentuje definice cílů integrace dítěte a identifikace vzdělávacích a dalších potřeb.
W.9	Neověřování průběhu adaptace dítěte do školy (jazykové a další), nepřizpůsobování školních materiálů pro práci s dětmi.
W.10	Chybějící systematický rozvoj kompetencí učitelů, kteří pracují s žáky cizinci. Nedostatečné metodické vedení.
W.11	Cizinci preferují pro děti školy, které jim doporučili blízcí, dochází k nerovnoměrnému nárůstu dětí cizinců na školách, jejichž kapacity jsou přetíženy.
W.12	Menší část cizinců definuje svůj pobyt ve městě jako dočasný, nikoliv trvalý (např. expatrioti).
W.13	Různé kategorie cizinců mají různé potřeby a zájmy, je obtížné je rozpoznávat a aktuálně na ně reagovat. Nedochází ke zjišťování potřeb cizinců jako obyvatel města.
W.14	Nezvládnutá adaptace nově přichozích a jejich zorientování v pravidlech a fungování společnosti. Nově přicházející cizinci s nízkou mírou orientace ve společnosti.
W.15	Hrozba uzavírání se cizinců, žití v separaci či komunitní izolaci. Cizinci uzavírající se výhradně do krajských sítí nebo žijících odděleně.

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

W.16	Vyšší míra koncentrace cizinců v městských částech Brno-střed, Brno-sever a Brno-Královo Pole.
W.17	Cizinci mají mezery v povědomí o právním řádu, normách, pravidlech a zvyklostech.
W.18	Opomíjení bývají cizinci z EU, na které se obvykle pohlíží jako na snadno integrovatelné (v praxi tomu tak mnohdy není).
W.19	Nedůvěra některých cizinců k veřejným institucím.
W.20	1 500 až 2 000 cizinců pocházejících z třetích zemí, kteří jsou sociálně vyloučení nebo sociálním vyloučením ohroženi. Na území města jsou cizinci s vysokou mírou ohrožení sociálním vyloučením a chudobou.
W.21	Ve městě pobývají cizinci z širokého spektra přibližně 150 států. Jedná se o velmi pestré kategorie sociální a kulturní, s různými potřebami, představami a hodnotami.
W.22	Působení interkulturních pracovníků ukázalo, že cizince trápí převážně problémy z oblasti sociálně-zdravotní a pobytu/bydlení.
W.23	Cizinci projevují ve vztahu k interkulturním pracovníkům zájem zejména o tlumočení, doprovody na úřady a poradenství.
W.24	Nedostatečná pozornost druhé generaci, potomkům cizinců, zejména v rámci procesu socializace a vzdělávání.
W.25	Rozhodnutí zůstat v Brně déle ovlivňuje řada faktorů: pojetí Brna jako místa, kde lze žít dobrý život, nabyté zkušenosti z pobytu. Demotivující jsou nižší platy, obtížnost osvojení si jazyka, obtížná adaptace, menší možnosti kariéry a rostoucí náklady na život.
W.26	Zvládnutí češtiny je pro mnohé cizince velmi obtížné.
W.27	Kolísavá (a někdy nízká) motivace cizinců pro učení se českému jazyku. Mnozí cizinci zaměstnaní pracují v prostředích, kde český jazyk není vyžadován, nemají tedy dostatečnou motivaci se jej naučit.
W.28	Nejasná kvalita výuky českého jazyka pro cizince.
W.29	Malá dostupnost jazykového vzdělávání cizinců zaměřeného na rozvoj komunikace.
W.30	Nedostatek kvalitních tlumočnicků a nákladná služba kvalifikovaných tlumočnicků.
W.31	Při příchodu cizinců do Brna představuje zásadní problém jazyková bariéra jak dětí, tak jejich rodičů.
W.32	Chybí program intenzivních kurzů češtiny pro děti cizinců tak, aby měly možnost se během prvního roku studia věnovat českému jazyku a dokonale si jej osvojit. Program je přístupný jen dětem uprchlíků.

W.33	Neuplatnění kvalifikace cizinců na místním trhu práce (dekvalifikace). Obtíže cizinců s uznáním své kvalifikace. Neumíme rozpoznat kvalifikace pobývajících cizinců a využít je na trhu práce.
W.34	Malá orientace cizinců na trhu práce.
W.35	Nezaměstnanost partnerů a partnerek cizinců, kteří jsou zaměstnání. Horší zaměstnatelnost žen cizinek.
W.36	Cizinci neprocházejí rekvalifikacemi úřadu práce.
W.37	Proces integrace na trhu práce snižuje malé zapojení zaměstnavatelů.
W.38	Nesrozumitelnost informací poskytovaných úřady.
W.39	Existující interkulturní bariéry na straně cizinců a veřejných institucí.
W.40	Na úřadech chybí vícejazyčné formuláře pro cizince.
W.41	Obavy úředníků komunikovat v jiném jazyce, než je úřední čeština. Strach z dezinformace.
W.42	Malé používání komunikačních nástrojů, které překlenují jazykovou bariéru a usnadňují orientaci a komunikaci v mezinárodním městě. Ve městě Brně chybí dostatek veřejně dostupných informací, které by byly uvedeny ve světových jazycích.
W.43	Nejsou známy bariéry a možnosti větší participace na životě společnosti na straně našich i cizinců.
W.44	Chybí vzájemné informování se a zapojování se do veřejných (a běžících) aktivit.
W.45	Veřejné aktivity nejsou otevřené všem, profilují se podle etnických skupin. Nepodporují větší pocit spokojenosti (wellbeing). Obtížné je skupiny vzájemně propojovat.
W.46	Nabídka akcí ve městě nereaguje na poptávku ze strany cizinců, není pro ně dostatečně atraktivní a nevtažuje je do veřejného dění. Často se ani o akcích nedozvědí.
W.47	Nedostatečná práce s veřejností ve vztahu k „citlivému“ tématu, problém, jak téma komunikovat.
W.48	Nenávistné projevy na sociálních sítích, s nimiž se cizinci setkávají.
W.49	Nízký pocit bezpečí cizinců i našich (oboustranné).
W.50	V oblasti bezpečnosti nejsou definována rizika, co je a co není ohrožením bezpečnosti z hlediska přítomnosti cizinců ve městě. Akteři bezpečnostních složek váhají, jaká by měla být jejich role při práci na strategii integrace cizinců.
W.51	Nedostatečná nabídka kurzů sociokulturních dovedností a adaptačních kurzů.

W.52	Není dostatek zkušeností se soužitím a jinakostí ve městě.
W.53	Hrozba přeplněnosti města, nároky na infrastrukturu a chybějící dostatek bydlení. Nedobrá situace na trhu s bydlením obecně, nedostupnost bydlení.
W.54	Cizinci nemají dostatečné povědomí o tom, jak funguje trh s bydlením. Nevědí, jak o městský byt požádat. Existuje dlouhá čekací doba.
W.55	Společenská užitečnost je připisována především vysoce kvalifikovaným cizincům.
W.56	Nižší zdravotní gramotnost cizinců (znalosti, porozumění, informovanost, přístup k péči, povědomí o fungování zdravotní péče, prevence apod.).
W.57	Obtíže s dorozuměním se ve zdravotnických zařízeních, neporozumění systému zdravotní péče. Jazyková bariéra a komunikační problémy mezikulturního charakteru.
W.58	Počet cizinců vyžadující zdravotní péči v čase roste, stoupají nároky na interkulturní a jazykové kompetence zdravotnického personálu.
W.59	Dochází k nárůstu cizinců-pacientů tam, kde lékař projeví vůli je přijmout. Výsledkem je přehlcení lékaře a jeho následná neochota přijímat další pacienty-cizince.
W.60	Cizinci nejsou dostatečně informováni o možnostech a formách zdravotního pojištění.
W.61	Malá spolupráce institucí a organizací, chybějící koordinované a společné postupy. Malé vzájemné povědomí o náplni činností.
W.62	Posuzování míry integrace jednotlivých cizineckých skupin je více záležitostí intuice a stereotypů. Chybí důraz na politiku evidence, vycházení ze statistických dat a údajů, data nebývají průběžně vyhodnocována a řada aktérů je neumí interpretovat.
W.63	Potenciální aktéři integrace cizinců nemají představu, kam by měla strategie integrace směřovat, střetává se představa tradičního pojetí integrace s mainstreamingovým přístupem. Představy jsou různé.
W.64	Označení „cizinec“ je vnímáno často pejorativně. Automaticky poukazuje na cizost a mnohým lidem není zřejmé, co tento termín vlastně znamená.
W.65	Cizinci nejsou začleněni do prostředí veřejných služeb, nejsou pro majoritu viditelní.
W.66	Mnozí cizinci žijící na území města často nedokáží samostatně řešit případné potíže týkající se všedních záležitostí a komunikace se společenským okolím.
W.67	Problémem je pro cizince proces nostrifikace vzdělání.
W.68	Kontakty s cizinci jsou náročnější, chybí podpora úředníkům a pracovníkům pomáhajících profesí.
W.69	Neinformovanost cizinců ohledně výskytu infekčních onemocnění v ČR a možnostech jejich

	prevence.
W.70	Cizinci nemají dostatek informací ohledně povinného očkování dětí v ČR (s tím souvisí také přijímání dětí do předškolních zařízení, případně jejich účast na akcích pořádaných základní školou).
W.71	Cizinci obvykle nemají informace o epidemiologické situaci v zemi, ze které přicházejí (aktuálně např. spalničky, HIV/AIDS). V některých zemích je epidemiologická situace velmi tristní, neznalost situace a možností prevence.
W.72	Cizinci nemají informace o možnostech prevence a předcházení vzniku onemocnění.
W.73	Neznalost možností, které pojištěncům poskytuje zdravotnický screening při prevenci onkologických onemocnění (mamografické vyšetření, vyšetření kolorektálního carcinomu).
W.74	Neinformovanost o možnostech bezplatného testování na HIV.
W.75	Cizinci nemají informace o legislativních ustanoveních, která stanovují povinnosti v oblasti šíření infekčních onemocnění a odpovědnosti jedince.
W.76	Absence stálých interkulturních pracovníků ve školách.
W.77	Absence existujících opatření, která by fungovala pro všechny (mainstreaming).
W.78	Chybí podpora veřejných institucí při zavádění integračních opatření.
W.79	Chybí průběžná evaluace jednotlivých kroků strategie integrace a pravidelné komunikování výsledků evaluace.
W.80	Klíčovou podmínkou vytvoření efektivní strategie integrace je vycházet při formulaci integračních opatření z aktuálních dat. Ta je nutné průběžně sbírat a ověřovat jejich platnost. Tento přístup často absentuje.

O – Příležitosti

O.1	V desítce nejčastějších státních občanství cizinců jsou občané států, vůči nimž většinou nemá veřejnost vytvořené silné předsudky, jsou pro ni přijatelní (např. z Bulharska, Polska).
O.2	V čase se vysoce kvalifikovaná migrace zvyšuje tím, jak se místní pracovní trh stává součástí globálních procesů a ekonomiky.
O.3	Možnosti spolupráce s Jihomoravským regionálním centrem na podporu integrace cizinců. Angažovanost JMK v oblasti integrace cizinců, podpora a vyvíjení aktivit směřujících k rozvoji

	integrace cizinců na území kraje (tím i města). Prostor pro hledání společných zájmů a spolupráci.
O.4	Přebírání dobrých praxí a ukázkových vzorů, zajištění jejich přenosu odjinud.
O.5	Systémovější uchopení tématu vzdělávání dětí cizinců ve školách, metodická podpora škol.
O.7	Spolupráce pedagogů s interkulturními a sociálními pracovníky, síťování služeb. Rozvoj interkulturních kompetencí učitelů.
O.8	Spolupráce školských zařízení s místními komunitami (koncept „otevřené“ školy).
O.9	Upevňování dobrého klimatu ve třídách, dobrých vztahů. Začlenění rozvoje sociálních dovedností, tolerance a komunikace do vzdělávání.
O.10	Zúročení nabytých zkušeností pedagogů ze škol, kam cizinci delší dobu dochází, s prací s dětmi cizinců.
O.11	Spolupráce se zaměstnavateli cizinců.
O.12	Zainteresování úřadu práce.
O.13	Sociální a interkulturní práce s cizinci (individuální, skupinová, komunitní).
O.14	Společné aktivity cizinců a našinců (dobrovolnictví, kultura apod.).
O.15	Zlepšení nabídky kvalitní výuky a kurzů českého jazyka podle potřeb cizinců.
O.16	Posilování společně sdílené identity města (našinci i cizinci). Nabízí se společné sdílení identity města, která je společná všem a vytváří prostor pro vzájemnou komunikaci a dialog.
O.17	Používání nástrojů, které překlenou jazykovou bariéru a usnadňují orientaci a komunikaci, používání nejazykových prvků.
O.18	Možnost využití lidských zdrojů, které již máme k dispozici (pobývajících cizinci).
O.19	Zajištění nabídky kurzů sociokulturních dovedností a adaptačních kurzů.
O.20	Řízení diversity funguje v mnohých komerčních subjektech, lze se inspirovat.
O.21	Interkulturní práce je schopna předcházet nedorozuměním, působit preventivně a mediačně, propojovat různé perspektivy.
O.22	Veřejné aktivity by měly být otevřené všem, vznikat spontánně a neuzavírat se nebo profilovat podle etnických skupin. Měly by vést k většímu pocitu spokojenosti (wellbeing).
O.23	Město může využít potenciál vlastní diversity a více ji ve veřejném prostoru zviditelnit (výstavy umění aj.).
O.24	Zabývat se politikou evidence a důkazů, opírat se o statistická data a údaje, data průběžně

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

	vytvářet a vyhodnocovat.
O.25	Definovat rizika, co je vlastně ohrožením bezpečnosti.
O.26	Hodnocení efektivity realizovaných podpůrných opatření, aby vedly k samostatnosti cizinců a nezávislosti na systému. Podpora evaluací.
O.27	Existující a definovaná poptávka po práci cizinců ze strany zaměstnavatelů (profese).
O.28	Možnosti podpořit adaptaci nově příchozích, kteří reagují na poptávku trhu práce – např. působením mentorů pro cizince, interkulturních pracovníků, spoluprací se zaměstnavateli.
O.29	Zatraktivnění kurzů českého jazyka a uzpůsobení potřebám cizinců, specifické a zacílené kurzy.
O.30	Podpoření spolupráce institucí a organizací, koordinované postupy. Zřízení pozic poradců v institucích.
O.31	Propojení zdravotních a dalších služeb ve městě (síťování).
O.32	Vedení cizinců k soběstačnosti a nezávislosti na různých zprostředkovatelích kontaktu. Působit preventivně, předcházet problémům, nečekat, až přerostou v sociální problémy. Předcházení segregaci a separaci cizinců.
O.33	Interkulturní práce je schopna předcházet nedorozuměním, působit preventivně a mediačně. Existují příklady dobré praxe v Brně, Praze a zahraničních městech.
O.34	V rámci sociální práce s cizinci lze při adaptaci využít potenciálu déle pobývajících krajanů a rovněž zapojovat obyvatele Brna do sociálních sítí imigrantů, nebo pracovat již se zapojenými.
O.35	Potřebné je mířit na celkové soužití ve městě, které sdílí všichni – společná je identita obyvatel Brna.
O.36	Oporou pro realizaci integračních aktivit je základní nástroj na úrovni státu – Koncepce integrace cizinců a zkušenosti jiných aktérů s realizací integračních aktivit v ČR.
O.37	V rámci EU je podporován rozvoj integračních politik nutných k podpoře snah na vnitrostátních a místních úrovních. Existuje řada dobrých příkladů a praxí Brnu podobných měst, a to i v sousedních státech.
O.38	Vůle nadále podporovat setkávání a propojování aktérů integrace, včetně spolupráce Magistrátu města Brna a Jihomoravského kraje; průběžně revidovat a aktualizovat mapu místních aktérů integrace, podporovat síťování.
O.39	Brno se může stát městem, které představí příklady dobré praxe a bude pokračovat v realizaci a implementaci funkčních integračních opatření.

O.40	Tvorba případových řešení a společné komunikační strategie napříč sítí místních aktérů integrace. Využití dosažených výsledků.
------	--

T – Ohrožení

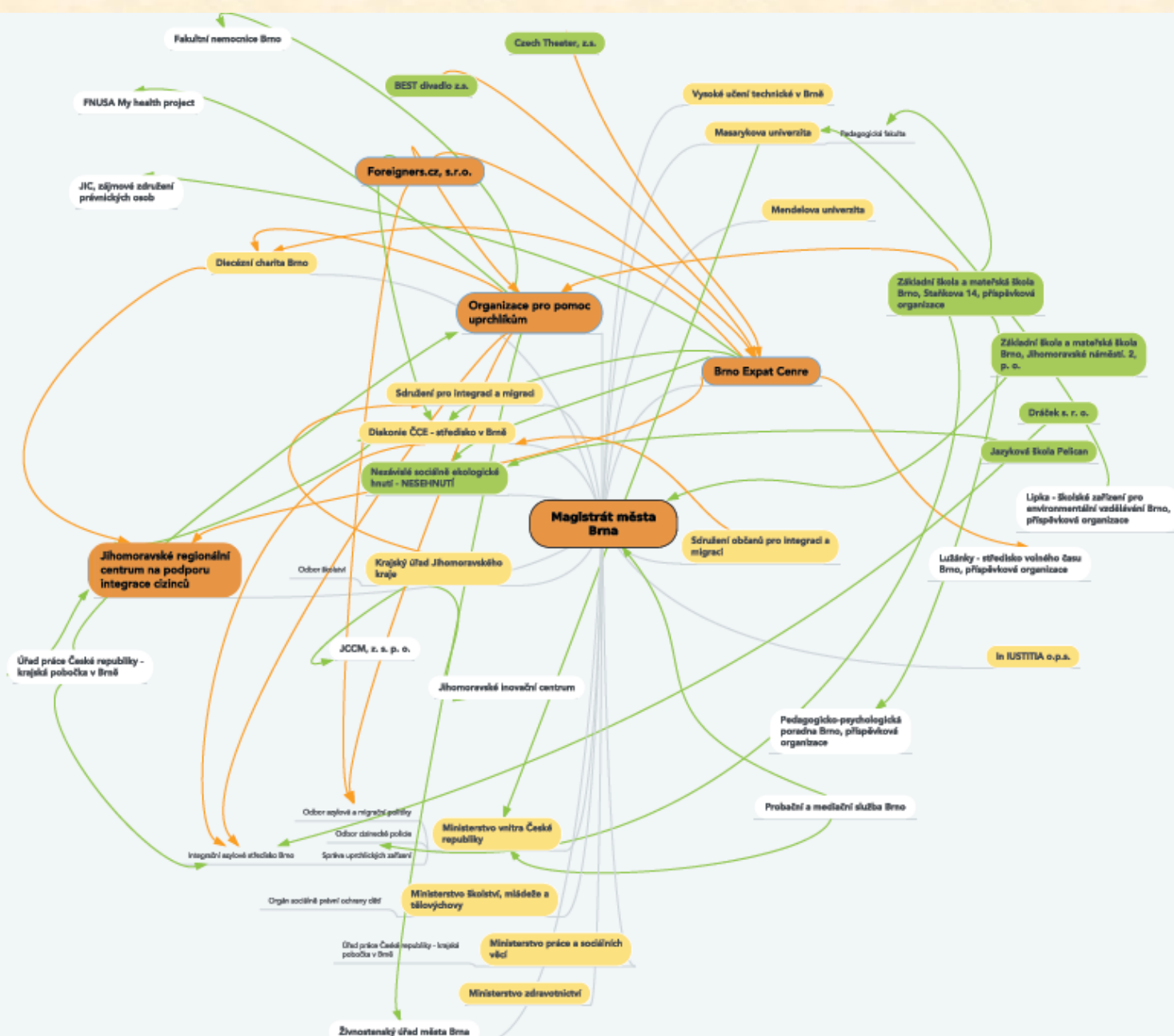
T.1	Téma integrace není v rámci politiky obecně dostatečně komunikováno s veřejností.
T.2	Nesystematická podpora a financování škol (MŠ, ZŠ a SŠ) vzdělávajících cizince, závislost na nahodilých dotacích.
T.3	Problém s identitou druhé generace narozené v Česku.
T.4	Školy (MŠ, ZŠ, SŠ) nevědí o možných podporách a dotacích, hůře se vyhledávají.
T.5	Chybějící rovnoměrné rozdělování žáků cizinců do škol.
T.6	Riziko vzniku škol (MŠ, ZŠ) s vysokou koncentrací cizinců.
T.7	Neschopnost rozpoznat kvalifikace pobývajících cizinců a využít je na trhu práce.
T.8	Chybějící lokální politika vůči cizincům.
T.9	Nabídka služeb pro cizince se málo opírá o skutečné potřeby cizinců.
T.10	Opomíjení kategorie cizinců z EU (programy míří k občanům třetích zemí).
T.11	Veřejný diskurz o migraci se rozchází s realitou života cizinců. Nenávistné komentáře a předsudky vůči cizincům.
T.12	Ve veřejném prostoru v diskusích chybí jasné definice pojmů, pojmům jsou přiřazovány mlhavé, subjektivně a emocionálně zabarvené významy.
T.13	Není zřejmé, co kdo v daném tématu ve městě dělá. Chybí síťování, synergie.
T.14	Problémy spojené se zdravotním (ne)pojištěním a úhradami služeb.
T.15	Nedostatek bytů a nedobrá situace na trhu s bydlením obecně, malá dostupnost bydlení.
T.16	Informace o cizincích jsou obvykle zprostředkované, lidé mají málo zkušeností z osobních kontaktů. Chybí nástroje, jak témata komunikovat ve veřejném prostoru. Chybí věcné informace o tématu – na straně většinové společnosti, institucí, i cizinců. Chybí dobrá praxe, jak komunikovat obsahy sdělení týkajících se cizinců.
T.17	Na úřadech existují nekoordinované přístupy k tématu a rezortismus (různé logiky, postupy).

T.18	V ČR existuje značná míra obav z cizinců, lidé imigranty příliš nechtějí za své sousedy. Česká veřejnost považuje nově příchozí občany jiných národností za problém pro ČR jako celek. Jako nejméně přijatelný důvod pro pobyt v zemi je tvrzení, že se cizincům v naší zemi cizincům prostě líbí a chtějí tady žít.
T.19	Obyvatelé ČR od cizinců očekávají především to, že budou sdílet zvyky a životní styl Čechů a dobře se naučí mluvit česky.
T.20	Cizinci dlouhodobě pobývajících v ČR jsou považováni za příčinou nárůstu kriminality, za nositele zdravotních rizik a za ohrožení pro zavedený způsob života.
T.21	Působící diskriminace na trhu práce a struktur pracovního vykořisťování v zaměstnávání.
T.22	Není běžné vyhodnocovat přínos, efektivitu a dopady zaváděných integračních opatření. Chybí zpětná vazba o účinnosti a skutečném dopadu, která by ukázala, co je funkční a mělo by být podporováno.
T.23	Nejistá podpora strategie politickou reprezentací města.
T.24	Možné emotivní reakce občanů na výsledky a formulaci strategie integrace.
T.25	Mnozí zaměstnavatelé se obtížně orientují v zákonných podmínkách zaměstnávání cizinců.
T.26	Příchody dalších cizinců mohou vést k procesu segregace, ta může mít pozitivní nebo negativní důsledky.
T.27	Cizinci se nechávají při vyřizování záležitostí někým zastupovat, na veřejnosti to budí dojem, že se cizinci v ČR nepotýkají s žádnými problémy ani potřebami. To brzdí vznik integračních snah a opatření.
T.28	Cizinci koncentrující se ve vyloučených lokalitách generují v rámci české majority pocit ohrožení.
T.29	Absence provázanosti integračních procesů na území ČR napříč tématy a oblastmi.
T.30	Veřejné instituce v ČR nejsou dostatečně jazykově ani kompetenčně vybaveny k efektivní pomoci cizincům.
T.31	Média prezentují cizince výrazně negativně, podporují tím averze a obavy členů majority.
T.32	Chybí pozitivní prezentace cizinců v rámci české společnosti. Absentuje vysvětlení a příklady toho, v čem cizinci mohou představovat a představují přínos.
T.33	Cizinci po příchodu na území ČR často operují s mylnými a zavádějícími informacemi. Důvěřují více příslušníkům svých vlastních komunit. To může ústít ve vznik problémů.
T.34	Cizinci, kterým je poskytováno zaměstnání prostřednictvím agentur, pracují často v nebezpečných podmínkách a bez poskytnutí ochranných pracovních pomůcek.

Mapa místních aktérů integrace

Mapa místních aktérů integrace vznikla v pracovních skupinách, kdy účastníci vyznačovali aktéry a jejich vzájemné vztahy kooperace. Její výsledná podoba shrnuje všech osm vzniklých map a znázorňuje existující vzájemná propojení. Oranžovou barvou jsou vyznačeni nejčastěji uváděni aktéři, žlutá méně časté, zelená nejméně časté a bílá ty, kteří jsou spíše na okraji. Oranžová propojení vyznačují silné vazby, zelená středně silné vazby.

Mapa 3: Mapa místních aktérů integrace

DATA A FAKTA O CIZINCÍCH V BRNĚ. MĚSTO, KTERÉ NÁS SPOJUJE.

Seznam grafů

Graf 1: Cizinci v Brně-městě v letech 1996-2018	13
Graf 2: Počet cizinců podle věku v okrese Brno-město (k 31. 12. 2018)	14
Graf 3: Počet cizinců v okrese Brno-město podle pohlaví a věku (k 31. 12. 2018)	14
Graf 4: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí EU a mimo EU v Brně-městě, 2018 (k 30. 6.)	16
Graf 5: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí EU a mimo EU v Brně-městě 2019 (k 30. 6.)	17
Graf 6: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2017 (k 31. 12.)	18
Graf 7: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2018 (k 31. 12.)	19
Graf 8: Deset nejčastějších státních občanství cizinců ze zemí mimo EU v Brně-městě, 2019 (k 30. 11.)	19
Graf 9: Podíly studentů VŠ a místem výuky v Brně-městě podle státního občanství (k 31. 12. 2018)	28
Graf 10: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 31. 12. 2017, Brno-město)	45
Graf 11: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 31. 12. 2018, Brno-město)	45
Graf 12: Podíly cizinců registrovaných Úřadem práce podle nejvyššího vzdělání (k 30. 6. 2019, Brno-město)	46
Graf 13: Podíly hospitalizací cizinců v okrese Brno-město za rok 2017 a 2018 podle příslušnosti k EU (k 31. 12. 2017 a 31. 12. 2018)	50
Graf 14: Počty hospitalizovaných cizinců ze zemí EU v okrese Brno-město za rok 2018 podle věkových skupin (k 31. 12. 2018)	51
Graf 15: Počty hospitalizací cizinců ze zemí EU v okrese Brno-město za rok 2018 podle věkových skupin (k 31. 12. 2018)	52
Graf 16: Čerpání zdravotní péče cizinci ze zemí EU a mimo EU v Jihomoravském kraji za rok 2018 (k 31. 12. 2018)	53
Graf 17: Cizinci v Brně-městě (včetně EU) dle typu pobytu v letech 2013–2018	57

Seznam tabulek

Tabulka 1: Seznam MŠ v okrese Brno-město, ve kterých bylo ve školním roce 2017/18 a 2018/19 alespoň jedno dítě s cizím státním občanstvím (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)	21
Tabulka 2: Počet dětí-cizinců v MŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)	21
Tabulka 3: Seznam ZŠ v okrese Brno-město, ve kterých byl ve školním roce 2017/18 a 2018/19 alespoň jeden žák s cizím státním občanstvím (k 30. 9. 2017 a 30. 9. 2018)	23
Tabulka 4: Počet žáků-cizinců v ZŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2018)	23
Tabulka 5: Počet žáků-cizinců v SŠ podle jednotlivých státních občanství v okrese Brno-město ve školním roce 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2017 a 31. 10. 2018)	25
Tabulka 6: Počet studentů-cizinců VŠ s místem výuky v Brně-městě podle jednotlivých státních občanství za akademické roky 2017/18 a 2018/19 (k 30. 9. 2018 a 30. 9. 2019)	28
Tabulka 7: Počet cizinců registrovaných Úřadem práce v kategoriích CZ-ISCO 1-3 – Cizinci z EU/EHP a Švýcarska a třetích zemí (+ dělení podle pohlaví); (k 31. 12. 2017, 2018 a 2019)	30
Tabulka 8: Počet cizinců registrovaných Úřadem práce v kategoriích CZ-ISCO 1-3 – 15 nejčastějších státních příslušností (k 31. 12. 2017)	31
Tabulka 9: Kriminalita: spáchané a objasněné skutky v Jihomoravském kraji za celý rok 2018 (k 31. 12. 2018)	39
Tabulka 10: Počet podnikatelů – cizinců dle občanství v okrese Brno-město	43
Tabulka 11: Počet cizinců registrovaných Úřadem práce – Cizinci z EU/EHP a Švýcarska a třetích zemí (+ dělení na typy povolení + dělení podle pohlaví, k 31. 12. 2017; 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019, Brno-město)	43

Tabulka 12: Počet cizinců registrovaných ÚP – 15 nejčastějších státních příslušností (k 31. 12. 2017; 31. 12. 2018 a 30. 6. 2019; Brno-město).....	44
Tabulka 13: Počet cizinců registrovaných ÚP v okrese Brno-město podle kategorií CZ-ISCO (k 31. 12. 2017; 2018 a k 30. 6. 2019)	47
Tabulka 14: Počet podnikatelů – cizinců dle občanství v okrese Brno-město (k 30. 6. 2018 a 30. 6. 2019)	48
Tabulka 15: Náklady na zdravotní péči cizinců v Jihomoravském kraji podle způsobu úhrady za rok 2016 a 2018 (v %, data k 31. 12. 2018)	54
Tabulka 16: Počet cizinců v městských částech Brna, srovnání let 2018, 2019 a 2020 (k 1.1.).....	56

Seznam map

Mapa 1: Cizinci v krajích ČR, 2018	11
Mapa 2: Počet cizinců v městských částech Brna, k 1. 1. 2020.....	55
Mapa 3: Mapa místních aktérů integrace	72